

د خالق او مخلوق

ترمنځ د واسطې پيژندل

د «الواسطة بين الحق والخلق»

پيشتو ترجمه

Kingdom of Saudi Arabia
**The Cooperative Office For Call And Guidance
To Communities at Um Al-Hammam**
Under the Supervision of the ministry of Islamic Affairs
Endowment Guidance & Propagation
Tel, 4826466 / 4884496 Fax 4827489 - P.O. Box 31021 Riyadh 11497

Ketabton.com

الواسطة بين الخالق والمخلوق

تأليف

شيخ الإسلام ابن تيمية «رحمه الله»

(بلغه البشتو)

المملكة العربية السعودية

المكتب التعاوني للدعوة والإرشاد وتوعية الجاليات بأم الحمام

تحت إشراف وزارة الشؤون الإسلامية والأوقاف والدعوة والإرشاد

ت: ٤٨٢٦٤٦٦٦ / ٤٨٨٤٤٩٦ فاكس: ٤٨٢٧٤٨٩ - ص.ب ٢١-٣١ الرياض ٤٩٧

بشتو

٢٨

قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَسَلَامٌ عَلَىٰ عِبَادِهِ الَّذِينَ اصْطَفَىٰ ۗ لَآ إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ خَيْرٌ مَّا يُشْرِكُونَ

«سورة النمل: ٥٩»

دخالق او مخلوق

ترمنح دو واسطی پیژندل

د «الواسطه بين الحق والخلق»

پښتو ترجمه

مؤلف: شیخ الإسلام ابن تیمیة «رحمه الله»

«٦٦١ - ٧٢٨ هـ ق»

ژباړن: قاضي محمد شعیب «صافی»

٢٤٠ ديوي ١٨/١٨٦٥

١٨٤١٨ هـ المكتب التعاوني للدعوة والإرشاد بحائل ،

فهرسة مكتبة الملك فهد الوطنية أثناء النشر

ابن باز ، عبد العزيز بن عبد الله

الواسطة بين الخالق والمخلوق .. حائل .

٩٦ ص ؛ ١٢ × ١٧ سم

ردمك : ٢ - ٤ - ٩١٨٧ - ٩٩٦٠

(النص بلغة البشتو)

١- العقيدة الاسلامية ٢- الايمان (الاسلام) أ- العنوان

١٨/١٨٦٥

ديوي ٢٤٠

رقم الايداع ١٨/١٨٦٥

ردمك : ٢ - ٤ - ٩١٨٧ - ٩٩٦٠

د کتاب نوم : دخالق او مخلوق ترمنځ د واسطې پيژندل

مؤلف : شيخ الاسلام احمد بن عبد الحليم بن

عبد السلام ابن تيميه ر ٤٢١ - ٧٢٨ هـ ق

ژباړن : قاضي محمد شعيب (صافي)

ناشر : مكتبة الامام محمد بن اسماعيل البخاري

جهاښكړ آباد س ٢ شيخ وله پشاور پاكستان -

د چاپ نيټه ١٣٩٠ / جمادى الثاني - ١٤١٥ هـ ق

د چاپ شمير (١٠٠٠) ټوكه

فهرست

مخ	د موضوع سرلیک (عنوان)
الف	د ژباړنا سریزه
ج	د مصنف لخواه پیژندنه
ا	د خپرودنګی سریزه
۱۸	د الله (ج) او بندګانو ترمنځ د واسطې معنی
۲۰	چاچې قرآن ولوستلو او عمل یې درباندي وکړي
۲۴	رسولان د الله او بندګانو ترمنځ د احکامو لپاره یو څو ګڼې واسطې
۲۹	غیر مشروع واسطه
۳۱	د فرښتو او انبیاء سره د تکلیف لری کولو واک نشته
۳۳	په الوهیت سره د فرښتو او انبیاء و نیول کفر دی
۳۵	علماء د رسول الله ^{صلی اللہ علیہ وسلم} او امت ترمنځ یې یواځې د اسلام
۳۹	د خلقو او پاپایانو ترمنځ واسطې په دری ډوله دی
۴۳	شفاعت د الله پاک د اذن پوری اړه لری
۵۳	د امان په حق ګڼې اعلو له طرفه دعا غوښتل او دغه راز بالعکس دواړه مشروع طریقې دی .
۵۷	د دعا دای او مدعو له دواړو ته ګټه رسوی
	په الله باندې توکل او یواځې د الله تعالیٰ په ویره او امید ساتل د
۶۶	توحید څخه عبارت دی .
۷۵	هغه استیاجی الله پیدا کړی دی انکار نوی نشی کیدای .

الف

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

د ژباړن سریزه

نحمداه و نصلى على رسوله الكريم، اما بعد
 دا بنسكاره او يقينى خبره ده چې د انسان
 د خلقت او پيدا ايست شخه اصلى مقصد هم د دى
 چې دى به د الله تعالى عبادت او بندگى كوي، او
 د سوره ذاريات دغه مبارك ايت (وَمَا خَلَقْتُ
 الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ) د دې مدعى د ثبوت
 يو څرگند دليل دى، هكه په دغه مبارك آيت
 كښى الله تعالى فرمايلى دي: او نه دى پيدا كړى ما
 پيريان او انسانان مكرودې پاره مى پيدا كړى
 دي چه هُما عبادت وكړى - او انسان هله د كمال
 مرتبې ته رسيدلى چې د الله تعالى په عبادت او
 بندگى كښى د الله پاك د حكومتو مطابق په سبي او
 حقيق معنى سره عبد جوړشى -

همدارنگه په دې كښى هم شك نشته چې
 انسان يو معزز او مكرم مخلوق دى، اولكه چې
 الله پاك فرمايى: (وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ وَجَعَلْنَا
 هُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ...) الايه (۱)

ب

په هڪه ڪنبي د نورد مخلوقاتو په نسبت سره په
 جسي او معنوي لحاظ د نورو صفتونو لرونكي او
 د زياتو ځانگړتياؤ څښتن دي، چي په دغو ټولو
 ځانگړتياوو او صفتونو ڪنبي يي بيا عقل د پام وړ
 امتيازي صفت دي چي الله رچ، په ده باندې د
 هغې پيرزونه كړي ده -

اما بيا هم انسان د عقل او نورو خصوصياتو
 په لرلو سره نشي كولاى چي د الله پاك د بندگي
 او عبادت اقسامء او همدارنگه د عبادت كوټو
 كيفيت او طريقه وپيژني او بيا په هماغه طريقه
 باندې د خپل خالق په وړاندې په عبادت كولو
 باندې مشغول شي، او عبادت يي د الله تعالى د
 رضا حاصلولو سبب وگرځي، او بالاخره بيا هغو -
 جنتونو ته د ننوتلو جوگه شي د كومو وعده چي
 الله پاك د نيكانو او مطيعو بندگانو سره كړې ده -
 پس د همدغه ضرورت له مخي الله پاك انبياء
 عليهم السلام را وليدل، ترڅو د وحى په رڼا ڪنبي
 انسانانو ته لار ښونه وكړي او همدوى په دنيا
 ڪنبي د هدايت حاصلولو په برخه ڪنبي د يواځنى

= او يقينا عزت وركړې دي مونږ

اولاد د آدم ته او سواره كړي دي مونږ دوى لره په رجه
 اودر بيا ځينى -

ج

مرجع په توګه سره وپیژندل شی.

داسلامی امت ستړلا، بنود محمد رسول الله صلی
الله علیه وسلم په ټولوا نبیاؤ کښی اهنری او غوره
پیغمبر دی او کوم کتاب چی په باندې نازل شوی دی
هغه د ټولو اسمانی کتابونو په نسبت جامع او اکمل
دی، او شریعت یی کامل او مکمل دی.

پس په دغه کامل او مکمل شریعت کښی خلقوته
د دې موقع نه ده ورکړل شوی چی دوی په شرعی
امور وکښی د شرعی اصل څخه پرته، د عقل او فاسد
قیاس څخه کار واخلی. ولې متاسفانه بیا هم بیوزیات
شمیر خلقی د وسیلې متعلق په دې عقیده دي
چی الله پاک ته د ذواتو فاضله و واسطه کول
یو ضروری او لازمی امر دی! دوی په دې برخه
کښی د حیل ناقص عقل او فاسد قیاس څخه کار
آخلی او وایی:

دلته په دنیا کښی د حکومتونو تعامل او طرش
العمل داسی دی چی کله والیانو، وزیرانو او نورو
دولتی مشرانو ته غوښتننطیکونه یعنی عرائض د
واسطو د سفارش نه پرته د عارضینوله خوا نیغ په
نیغه وړاندې شی، نو بیا کله داسی وی چی هغه
هیڅ د مسؤل مقام د پام لاندې راځی نه، او کله

داسی دې چی د عارض په کته په کښی کوم مثبت او اغیزمن اجراءات صورت نه نیسی، دغه راز دوی وایی: کله چی شوک واسطه ونه لرې نو صدر اعظم، رئیس جمهور او پاچاه ته یې په یواځی ځان ورتلل که ناشونی نه وي نو د زیاتو مشکلاتو څخه خالی هم نه وي.

همدارنگه دوی وایی: کله چی یو سړی صدر اعظم، رئیس جمهور او یا پاچاه ته د والیانو او یا وزیرانو په واسطه سره خپله عریضه او غوښتنلیک ور وړاندې کړی نو ذکر شوې دولتی مسئولین بیاد خپلو والیانو او وزیرانو په خاطر سره د دغه سړي عریضی او غوښتنلیک ته نسبتاً زیات اهمیت ورکوی.

دوی د خپلو دغو خود ساخته فمقده مسوېه تعقیب وایی: عوام الناس یعنی عادی خلق په دې خاطر چی گناه کاران دی نو د حاجتونو د پوره کولو او د خپلو ستونزو او مشکلاتو د رفع کولو په برخه کښی درله په کار دې چی ذوات فاضله، یعنی اویایی کرامت نیکان بندهگان واسطه کاندې چی د الله پاک دربار ته یی غوښتنی وړاندې کړی.

دوی بیاد هم دغه اټکل او مزخرف اعتقاد پر بنیاد

د اوليايي گراما ونيکا نو بندکانو قبرونو او مزارونو
ته ور ددومی اود غیر مشروع اعمالو او اقوالو
مرتکب کړئ -

دالواسطه بين الحق والخلق، په نوم رساله
چې پښتو ژباړه (ترجمه) يې ستاسې په وړاندې قراړ،
لويې، داسلامي دعوت د يو مخکښ، مبارز او مجاهد
شخصيت شيخ الاسلام ابن تيميه رحمه الله لخوا
ددغه ډول واسطې نيولو د هرنسک والي يعنې
مشروعيت او عدم مشروعيت په برخه کې
دقرآن کریم او نبوی احاديثو په رڼا کې په ډېره
مدلله توگه سره ليکل شوې ده، اوددغه مسئلې
دوضاحت اودروښانه کولو په لړ کې يوه ډېره
قيمتي او ارزښت ناکه رساله ده، اولکه چې مجود
مهمد وايي: ددې ورده چې په طلاؤ سره وليکلي
شي او په اسلامي ټولنه کې د عمل او عقيدې د
اصلاح په باب داستفادې وړ وکړئ، که لوستونکې
د مطالعې په مهال خپله کينه او تعصب شاته وغورځوي
نوحتمابه ورته دا خبره مبالغه نه بلکښي حق او
حقيقت ثابت او معلوم شي -

گرانولوستونکو! مخکښي لدی چې د نوموړي
رسالی په ژباړه باندې پيل کوم لاسمه کېنم چې لومړي

س

دساته د کتاب مؤلف شیخ الاسلام ابن تیمیہ رح په لنډو دوسو
 دسوه وپېژنم ادبیا مود یوڅه وخت لپاره د خپروونکي
 په سریزه (مقدمه) کښي چی په خپل ذات کښي یوه ارزښتنا
 او کتوره لیکنه ده مشغول و ساتم، اودا په دی خاطر چی په
 آیندگی په مینه اورغبت سره خپلی مطالعی ته د کتاب
 تر پای پوری ادامه ورکړی .

په پای کښي ستاسو توجو دی ټکی ته د^{الله}م چی د
 خپروونکي سریزه له دی امله چی اوږده وه نو جلا شمای
 دساته دساته کمال شوه اود شیخ دخپلی لیکنی سره یی تسلسل
 په نظر کښي ونیول شو چی په دی ترتیب سره تر (۱۷) مخه پوری
 سریزه ده او بیاد (۱۸) مخ څخه زموږ د ترجمی منتخب کتاب
 شروع کړی .

پس دادی زه د وعدی مطابق په لومړی مقصد پیل کوم
 اود الله تعالی څخه سوال کوم چی مونږ ټولو مسلمانانو ته
 په صراط مستقیم باندي چی د منعموم علیم غیر المغضوب علیهم
 ولا الضالین لاسوه تلو توفیق را کړی .

وصلی الله تعالی علی محمد وآله وصحبه اجمعین

قاضی محمد شعیب . کنړ افغانستان .

۱۴۱۵ / ۳ / ۱ ه ق .

دَمْصَنف لَنْدَرَه پِژندنَه

دده نوم شیخ الاسلام تقی الدین ابوالعباس احمد
ابن عبد الحلیم بن عبد السلام بن عبد الله بن الخضر بن
محمد بن تیمیة الحرافی الدمشقی دی .

تیمیة دده نیایی بی نوم وچی اصل دده د جد
اعلی (محمد) موساوه او په خپله زمانه کښی یوه داسی
عالمه، واعظه او تقوی داره ښځه وه، چی په خپل ټول
اوسمه کښی یی په علم، پوهه، زکات او تقوی کښی
ساری نه درلوده او بیا دهنی د اولاد په سلسله کښی
تیمیة دهنه چا لپاره تخلص وگرځیدلویچی دهنی سره
یی په علم او زکات کښی مشابهت او ورته والی درلوده .

شیخ الاسلام ابن تیمیة ^۵ په ۶۲۱ هـ ق کال کښی
د ربیع الاول د میاشتی په ^{۱۱} نېټه د حران په ښار کښی
زین بیدلی دی، او کله چی تاتاری یو غل گرو فوځونو
په ۶۲۷ هـ ق کال کښی په حران باندی یرغل وکړ، نو
شیخ ^۶ د شپږ و کلونو په عمر وچی والد صاحب یی ری
او د کورنی تور غری د حان سره واخستل، او دمشق
ته مهاجر شول؛ ده په دمشق کښی خپلی زده کړی
ته چی په حران کښی یی پیل کړی ده ادامه ورکړه، او

ط

په لنډه موده كښي يې خپل تحصيلات پای ته ورسولې.
څرنگه چې نوموړې د لوړ استعداد، قوي حافظې
او اعلیٰ زكاوت څښتن و، نو له دې كبله د هېڅ خپل تحصيل
په دوران كښي د هرن په زده كړه كښي د ټولو هڅو
اندېوالانو، او ملگرو په نسبت سره ممتاز حيثيت او مقام
درلوده، ده به خپل درس په داسې توگه حافظې ته
سپارل چې كله به ترينه كوم ملگري او يا استاذ پوښتنه
وكېه نو ده به ورته خپل ټول درس په داسې ترتيب
سره تير كړه لكه څنگه چې به يې استاذ درس وركړي،
همدا وجه وه چې ټولو استاذانو به يې ستاينه او محبت
كاوه او ملگرو به يې د ده د خدايي وركړې استعداد
په برخه كښي حسد مشروعه يعنې غبطه درلوده.

شيخ الاسلام ابن تيميه رحم د هغو ريښتنو او واقعي
علمادو او مجاهدينو له جهلي څخه دى چې د دعوت الى
الحق په ميدان كښي يې په ژبه، قلم او توره سره
د جهاد وظيفه ترسره كړيده، او خپل مسؤليت يې
د خپل دس مطابق په پوره ايمان داركي او خلوص سره
رفع كړى دى.

د دعوت بنيادى مقصد يې د شرع او بدعاتو رد
د الله تعالى وحدانيت او يووالى ته د خلقو را بلل، او
په اسلامي ټولنه كښي د رسول الله صلى الله عليه وسلم

ک

د سنتو او طریقو معبول کړجول و، او په دغه لاسه کښی دی د الله پاک نه پرته د بل چا څخه نه ویریده او نه یی ورله پر داساتله .

ابن تیمیه دم د اسلام په تاریخ کښی د دعوت او جهاد په لاسه کښی هغه ځلاندۀ هیره ده چی خپل ټول عمر یی د علم په تحصیل، تدریس، تالیف، اود دین څخه د دفاع، اود اسلام د د بنماتو په مقابل کښی په قتال او جگړه کښی تیر کړی دی، او په دغه برخه کښی یی داسی ستورزی او کړاوونه کالی دی چی تاریخ به یی تر قیامت هیرنمکړی دی په خپل عصر کښی یی پیساره علی حوٰک خاوند د الله پاک ورته په خپله مهربانی سره داسی علم او پوهه ورکړی ده چی د عقل خاوندان وژانګه هیوات پاتی و .

حافظ عمر بن علی البزاز لیکلی دی چی یوه ورځ دی ددی هدیث متعلق (لَعَنَ اللهُ الْمُحَلِّلَ وَالْمُحَلَّلَ لَهُ) وپوښتن شو نو که په دی اړه داسی مفصل بحث وکړ چی یولوی ټول کتاب ترینه جوړ شو .

ده د اهم لیکلی دی چی د تعجب وړ خبره لاداده چی شیخ یوزیات شمیر لوی او کوچنی کتابونه په زندان کښی په داسی حال کښی تصنیف کړی دی چی د مطالعی لپاره ورسه هېڅ کتاب موجود نه و، او بیا هم ده له یادو څخه پخپلو

ک

تالیفاتو کئینی بټول هغه څه ذکر کړي دي کومو ته چې نومونه
 د؛ د مثال په توګه احادیث، آثار، د علماؤ اقوال د محمد نینو
 او مؤلفینو او د دوی د تالیفاتو نومونه یی په تفصیل سره
 بیان کړي او لیکلي دي.

دغه راز ده د ټولو هغو کتابونو نومونه په کومو کئینی
 چې دغه احادیث، آثار او د علماؤ او محمد نینو اقوال ذکر
 دي، په فصل او باب سره په ګوته کړي دي، او چې کله دغه
 تصانیف د څیړو نکلونو او مطالعې لاندې نیول شوی دي منو
 الحمد لله غلطی په کئینی مندل شوی نه ده.

اما مذهبې لیکلي دي چې شیخ الاسلام ابن تیمیه لکه
 څنگه چې د صحابه ؤ او تابعینو داراؤ او مسلکونو په باب
 کافی معلومات او اګاهي درلوده، دغه راز یی د څلورو
 مشهورو مذهبونو متعلق هم داسی مطالعه لرله چې کله
 به ترینه په کومه مسأله کئینی پوښتنه و شوه نو ده به وټه
 په دغه مسئله کئینی د څلور واړه مذاهباو اقوال په تفصیل
 سره مندلک بیان کړي.

ذهبي د اهل لیکلي دي چې ده د قرآن او سنت په استناد
 سره په ډیرو مسائلو کئینی داسی فتواګانې ودرکړي دي چې
 هغه په څلورو مذاهباو کئینی وجود نه لري څنګه ټول ډلکلي
 دي چې نوموړې هېڅ کله د کوم معین او تا کلي مذهب پر
 اساس فتوی نه ده ودرکړي بلکئینی د هغه دلیل پر بنیاد یی

ل

«صحيح»

حکم کریمی چی دده په نزد سنیکی ثابت شوی دی. ذهبی وایی په دی برخه کینی دده مقصد د رسول الله صلی الله علیه و آله سنت او د سلف صالحینو طریقہ ژوندی کول او وراچول وؤ علامه کمال الدین ابن زملکان ویلی دی:

کله چی به دده (شیخ الاسلام ابن تیمیة) نه د علم په یون کینی سوال وشو او دده به په بحث شروع وکړه، نو اوږد وونکی او لیدونکی به داسی گمان کاوه چی کینی دی ددی فن حقه پرتہ په بل فن باندی نه پوهیږی او داسی گمانله چی بل هیڅوک دده په شان په دی فن کینی معلومات نه لری.

د شیخ د علمی مجلس د حاضرینو د جملی حقه د ابن الدوز په نوم یو عالم وایی: د شیخ حقه یوه درجی یو یهودی په شعر سوره چی (۸) آتہ بیتونه جوړیدل د قدر په باره کینی پوښتنه وکړه، پس شیخ لږه شبیه سکوت اختیارکه او پای په لیکنه باندی شروع وکړه، مونږ داسی گمان کاو چی کینی په نثر سوره به یی حوَاب نوشته کوی، ولی دده چی کله بز وخت روسته حاضرینو ته حوَاب آور ولونو و مولیدل چی تقریباً (۱۸۴) بیتونه یی د سوال د اشعارو د بحر او قافیی مطابق لیکلی و او د ټولو علومو او فنونو رعایت پکینی په کامله توگه شوی وؤ.

د شیخ الاسلام ابن تیمیة د مناقبو د لیکونکو د جملی حقه حافظ عربین علی البزاز متوفی ۷۴۹ هـ په خپل تالیف (الاعلام

م

العلية في مناقب ابن تيمية، كنبی ليکلی دی: شیخ م به در سو
 الله صلی الله علیه و آله و سلم ذکر او یادونه د صلی الله علیه و آله پرته
 بیخی نه کوله او حمدی په الله باندی قسم و یچی مادر سوک الله
 صلی الله علیه و آله تعظیم، در ناوی او اتباع په برخه کبې دده څخه
 زیات بل شوک ته ویدای، ځکه چی کله به په یوه مسئله
 کنبی کوم حدیث موجود و اودمی به په دی پوه شوچی
 داد بل حدیث په ذریعه سره نه دی ننځه شوی، نو هغه
 هغه بی معمول به اکر خولو او همدغه حدیث په تقاضا به یی
 فیصله او فتوه صادره وله اود نورو مخلوقا تو څخه بیی
 د بل هېڅ چاقول ته که هر څوک به وکوم التفات نه کاود .

شیخ د تالیف او تصنیف په ساحه کنبی خاص او ځانگړی
 مهارت درلوده، او همدغه وجه ده چی تالیفات یی واره
 او غټ د مور هینو او حفاظو په قول سره دیوزر څخه زیات
 حساب شوی دی .

حافظ ابن قیمر، حافظ ابن کثیر، حافظ ابن قدامه، او
 حافظ ابن ذهبی دده مشهور و شاگردان دی، او ددغه ډول
 علمی شخصیتو نورو ذک او جامعی ته وړاندی کول دده علمی
 پیار و تیا د جوته ونی په برخه کنبی یو څرگند دلیل دی .

حافظ ابن کثیر په ایدایه و النهایه، کنبی لیکلی دی
 چی شیخ الاسلام ابن تيمية در ۷۲۸ هـ کال د ذی القعدی
 میاشتی په ۲۰ نېټه د دوشنبی د شپي سحر مهال یعنی د

ن

سبا صادق در اختلویه وخت په زندان کښی ځپله روح ځپل
 حقیقی مالک ته په داسی حال کښی وسپارله چی په زندان
 کښی یی دد ننه قرآن کریم آستیا ځله حتم کړی ؤ، او په
 لاسیو آتیا یم وارسره د سوره قی اخرنی آیاتونو (رَبِّ
 الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَنَهْرٍ فِي مَقْعَدِ صِدْقٍ عِندَ
 مَلِيكٍ مُّقْتَدِرٍ) ته رسیدلی ؤ چی بیاد سوره رحمن داوول
 څخه متبای قرآن مجید دوه مشهورو شیخانو: عبداللہ بن
 المجد او عبداللہ الزدعی الضریبری شیخ رحمہ اللہ به ردوی
 قرائت پیر خوښولو په همدغه ورسره دده ته غسل ورکولو
 څخه مخکښی حتم کړی .

حنو مو، ځینولیکلی دی چی د شیخ د په جنازه کښی
 (۱۵) ذره بنجی او د (۶۰ نه تر ۲۰۰) ذره پوری نارینه صاحب
 و، او حافظ عمر بن علی البزاز لیکلی دی چی دده د جنازی
 د حاضرینو څخه یو ټولگی په دی خبره اتفاق لری چی په
 شیخ باندی د جنازی د لمونځ کونکو تعداد د پنځه سوزو
 څخه زیات ؤ او تاریخ پوهان وایی چی دا حمد بن حنبل
 د جنازی، څخه روسته دادویمه جنازه وه چی په دومره
 لوی شمیر کښی لمونځ کونکی پکښی راجم شوی ؤ .

ابن کثیر وایی: د شیخ د مخلصینو د جهلی څخه یوکس
 چی کله په جنازه کښی دومره زیاته کڼه کونڼه ولیدله
 نو په اوچت او از سره یی او ویل: هکذا نکون جناز

سح

اهل السنة، یعنی در رسول الله صلی الله علیه وسلم
دستود پیروانو جنازی همد غسی وی ! .

اود سید المرسلین، خاتم النبیین محمد صلی الله
علیه وسلم د پیروی پر اساس پی پی نه ژوند کنی هم سرتایه
صوف علم د اود مرگ نه یی روسته هم یوازی علم په
میراث سره پرینود ځکه رسول الله صلی الله علیه وسلم
فرمایي علماء د انبیاء وارثان دی، او انبیاء د رهم او
دینار په میراث سره نه دی پرینی بلکنی هغوی علم
په میراث سره پرینی دی .

الله پاک دی په ده باندی درحمیزی او جنت الفردوس
دی ور له نصیبه وگرځوی . آمین

(ژباړن)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

د خپرونکی سریزه

ان الحمد لله حمده و نستعينه و نستغفره
و نعوذ بالله من شره و نفسنا، و من سيئات اعمالنا
من يهده الله فلا مضل له، و من يضلک فلا هادي
له و اشهد ان لا اله الا الله و حده لا شريك له
و اشهد ان محمدا عبده و رسوله،-

ا مابعد: د الله تعالى او مخلوق، يعنى د الله پاك
او بندگانو تر مينځ د واسطې مسئله يقينا چي پرې

«خطر ناله»

خطره مهمه او درنه موضوع ده خو افسوس چي
اکثره مسلمانان ترينه غافل او نا خبره دي. او د
همدغه غفلت نتيجه ده چي نن دغه او هام پرستي
او بې لارې تو بونه او د مسلمانانو ذلت، شکست او
سپکاوي وینو او کورويي او دهغه نصرت او تائيد
ختمه د کوم و عده چي الله پاك له مونږ سره د
شريعت په پيروي او په الله تعالى باندې د توکل
کولو په صورت کښي کړې وه محروم او بې برحمي
يو، الله تعالى په خپل مبارک کتاب قرآن کریم کښي
فرمايلي دي:

ر وَكَانَ حَقًّا عَلَيْنَا نَصْرَ الْمُؤْمِنِينَ. (۱)

«د حق دې په مونږ باندې نصرت د مؤمنانو

هدارنگه الله تعالى فرمايلي دي :

إِنْ تَصْرَوْا لِلَّهِ يُنْصِرْكُمْ وَيُخْرِجْكُمْ مِنْكُمْ (۲)

که چرې مدد وکړئ تاسې د الله د دين سره نومد
به وکړئ الله له تاسې سره او ثابت او ټينگ به کړي
قدمونه ستاسو» دغه ډول فرمايي :

وَاللَّهُ الْعِزَّةُ وَالرَّسُولُ وَلِلْمُؤْمِنِينَ. (۳)

او خاص ده لره دي عزت او غلبه او پيغمبر د ده لره
دي او مؤمنانو لره دي. هدارنگه يې فرمايلي دي
وَأَنْتُمْ الْأَعْلَوْنَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ. (۴)

او تاسو غالب يئ که چرې يئ تاسو پوره ايمان والا»
اوس دغه نصرت چيرته دي، دغه عزت چيرته

دي، او د مسلمانانو دغه بر تړي او غلبه چيرته ده ؟
د حق او خلق يعنى د الله تعالى او بندگانو ترمنځ
د واسطې پيژندلو په برخه کې خلق درې ډلې شوي
دي :

(۱) يوه ډله هغه خوک دي چې هغوی رسول الله

صلى الله عليه وسلم دشريعت د تعليم او بشونې په

(۱) سورة الروم: ۴۷ - (۲) سورة محمد: ۷ - (۳) منافقون: ۸

سورة آل عمران: ۹ ۱۳

برخه کښې د یواځې واسطې په توګه نه مني .
 دې د یوې پوځي دعوې په وجه دغه شریعت
 یواځې د عوامو پاره خاص کړی، او د علم الظاهري
 په نوم سره یې مسخې کړې دي، او د خپلو عباداتو
 په برخه کښې، په هغو او هامو او خرافاتو باندې
 استناد کوي، چې دوی یې علم باطن بولي او د «کشف»
 په نوم سره یې یادوي، او په حقیقت کښې هغه
 بل څه نه دی صرف د روغ، ابلېسي و سوسي او شیطاني
 واسطې دي چې د اسلام د اصولو او بنسټونو
 څخه مخالف دي،...

دوی د دغه مزخرفي عقیدې د روا جولو لپاره
 خپل آواز داسې اوچتوي: (حَدَّثَنِي قَلْبِي عَنْ
 رَبِّي، !! یعنی زه به می راته د خپل رب څخه خبر
 را کړې دي!!)

دوی په دې لړ کښې د هغو علماؤ پورې کوم
 چې د شریعت پیرو دي، توتی او مسخري کوي او
 وایي: د دې خپل مړ علم د مړې څخه حاصل کړي
 دي، او د علم باطن پیروان بدون له کومې واسطې
 څخه خپل علم د ژوندی او قیوم ذات څخه
 حاصله دی، دوی د دغه فتنې په وجه د پیر عوام
 تباه او بې لارې کړل، او د خرافات، نساد او ضلالت

په لوري روان کړل -

دوي د پيرو غيرو مشروع امور وکومړي
د دوي په کتابونو کې لیکل شوي دي، مرتکب
مکړه يدي دي، او دا هغه شه دي چې علمایي ددي
داستاد، کفر او قتلولو اسباب گڼي.

دوي د شريعت د لومړي اصل څخه ياد اچي خبر
نه دي، او ياد اچي په زوره يي خپل هانونه په
ناخبرو کې اچولي دي، ځکه د دغه اصل له مخي هر څوک
چي د الله پاک د هغه قانون او کتاب پر خلاف کوم چي
الله تعالی په خپل نبی محمد صلی الله عليه وسلم باندې
نازل کړي دي عمل وکړي نو هغه په يقيني توگه
کافر دي، او په کفر کې يي هيڅ شک او شبه نشته
ځکه الله تعالی فرمايلي دي:

فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّى يُحَكِّمُوكَ
فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي
أَنْفُسِهِمْ حَرَجًا مِمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا
تَسْلِيمًا ۝ (۱)

ترجمه: پس نه ده داسي، قسم دي ستا په رب
باندې چي نشي مؤمنان کيدې دوي تر هغه پوري
چي حاکم کړي تالره يعني فيصله وکړي په تاباند

په هغه معامله کښې چې پیدا شوی وی په منځ
 د دوی کښې بیا ونه مومی دوی په خپلو زېږونو
 کښې خپکان دهغې فیصلې نه چې تا کړې وی، او
 ویې منی دوی په منلو سره یعنی بی له جگړې په
 خونې سره -

د غه راز کله چې شیطان د دوی لپاره خپل اعمال
 بنا یسته وکړ ځول او د علم او دارنگه د علم دسې نا
 دلنځه وړولو لپاره یې مقابله پیل کړه نو نتیجه یې
 دا شوه چې په تېر تیارو کښې روان شو او د خپلو
 او هامولو خیالاتو په جال کې پکېر شو، او بیا د همدغو
 پوچو او پرسو ده خیالاتو په تیاره کښې د الله تعالی په
 عبادت باندې بوخت شول -

دوی په مثال دهغه چادې چې الله پاک دهغو
 په هکله په قرآن کریم کښې داسې فرمایلی دی:
 وَقَدْ هَدَدْنا نُبُکُمْ بِالْأَخْسَرِینَ أَعْمَالاً،
 الَّذِینَ ضَلَّ سَعِیْهُمُ فِی الْحَیْوةِ الدُّنْیَا
 وَهُمْ یَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ یَحْسِنُونَ صُنْعاً،
 أُولَئِکَ الَّذِینَ کَفَرُوا بِآیَاتِ رَبِّهِمْ
 وَ لِقَائِهِ فَحَبَطَتْ أَعْمَالُهُمْ فَلَا تُقِیْمُ
 لَهُمْ یَوْمَ الْقِیْمَةِ وَزَناناً، (۱)

ترجمه: و وایه آیا خبر د ر کریم تا سوته په باره
 د تاوانی عمل والا وکښی، دا هغه کسان دی چی
 بر باد دی عمل د دوی په ژوند د دنیا کښی، اود یی
 گمان کوی چی یقینا دوی خاښته عمل کوی، دا هغه
 خلق دی چی کفر یی کړی دی په آ یا تونو د خپل رب
 او په ملاقات د هغه نو بر باد دی عملونه د دوی
 پس ووبه نه درود د دوی لپاره د قیامت په ورځ هیکه تله
 بیادغه طائفه خلق په متعدد ډلو باندي یشل
 شوی دی چی په بیلا بیلو طریقو باندي روان دی او
 حنی یی د حنو نورو سره په جنک او جکره باندي پ
 اخته او مبتلا دی، اودا په دې خاطر چی دوی د صراط
 مستقیم څخه کومه چی د متعوم علیهم لاسه لری واقم
 دی، او لکه چی رسول الله صلی الله علیه وسلم یی په
 خپل مبارک قول کښی یادونه کړی ده، د دغو ټولو
 فرقو او ډلو های د جهنم وور دی رسول الله صلی
 الله علیه وسلم فرمایي:

«سَتَفْتَرِقُ أُمَّتِي عَلَى ثَلَاثٍ وَسَبْعِينَ فِرْقَةً
 ثِنْتَانِ وَسَبْعُونَ فِي النَّارِ، وَوَأَحَدَةٌ فِي الْجَنَّةِ
 وَهِيَ مَنْ كَانَ عَلَيَّ مِثْلَ مَا نَا عَلَيْهِ وَأَصْحَابِي»
 رواه ابوداؤد، والترمذی، والنسائی وابن ماجه
 بسند صحيح عن ابی هريرة رض -

« زردی دى چى امت به مى په درې اويا پ لو
 تقسيم شى چى دوه او يا به يى په اور كنى وى
 يعنى جهنم ته به مى او يوه ډله به په جنت كنى مى
 يعنى جنت ته به مى، او دغه ډله هغه خورك دى
 چى په داسى دين، ملت اولاره درومى كومه چى حيا
 او حيا د ملكرو (صحابه ؓ) طريقه، لار او دين دى»
 دغه حديث ابوداود، ترمذى، نسائى، او ابن ماجه
 په سبى سند سره د ابوهريره رضى الله عنه څخه
 د ايت كړى دى -

۳- دويمه ډله د دوى څخه هغه خورك دې چى دغه
 واسطې په برخه كنى يى د مبالغې نه كار اخستى دى
 او دخپلې غلطې عقيدې په وجه يى د واسطې څخه داسى
 مفهوم اخستى دى چى هغه هيڅ د واسطې مفهوم او
 مقصد كيدلى نه شى؛ پس دوى د همدغه غلطې پربنا
 د رسول الله صلى الله عليه وسلم مبارك ذات او د
 نورو انبياوو، او نيكانو خلقو ذوات واسطې نيولى
 دى او دا عقیده ساتلې چى الله تعالى د بندگانو هيڅ
 عمل نه قبلوى مگر هله يى قبلوى چى په دغو
 واسطو سره الله ته پنا ودر وړى، او دغه واسطې
 د دوى لپاره د الله پاك په وړاندې وسيله وگرځي
 (تَعَالَى عَمَّا يُفُؤُونَ نَبَ عُلُوًّا كَبِيرًا)

الله منزله او مقدس ذات دی، او د پیر و لویو
 صفتونو خښتن دی، دوی چی هغه وایي هغه د الله
 د شان سره مناسب نه دی - العیاذُ بالله دوی الله تعالیٰ
 په داسې صفت سره متصف وگرځول چی حتی هغه
 ظالم او مستبد یا چایان چی په خپلو دساواز وکښی
 یی پیره داران او خو کیداران و درولی وی، او د
 واسطو والاؤ نه په غیر بل څوک نه شی ورنوتلې
 هغه به هم په دغو صفتونو سره متصف نه کړی شی -
 که واقعیت په نظر کښی ونیول شی نو دغه
 ډول عقیده ساتل بیخي د الله تعالیٰ د کلام سره ضدیت
 لری ځکه الله پاک فرمایي:

وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ
 أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ فَلْيَسْتَجِيبُوا
 لِي وَلْيُؤْمِنُوا بِي لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ ﴿١٠١﴾

ترجمه: او هر کله چی پوښتنه وکړی له تاڅخه
 بندگان ځما، له حال زماڅخه - نو بیشکه زه نژدې
 یم، قبولم دعا د دعا کوئی کوم وخت چو غواړی
 له ماڅخه، پس و دی منی حکمونه زما او ایمان
 دی راوړی پر ما د یقین دی وکړی په قبول دعا
 سره، ښایي چی دوی په سمه لاره محکم پاتی شی -

په دغه مبارک آیت کښې د یته ګوته نیو شوی
 ده چی الله تعالی ته در سید و لپاره یواځنی واسطه
 په الله تعالی باندې قوی اوسیی ایمان لرل دی
 او بیا په مشروع طریقہ باندې د الله پاک عبادت
 کول دی۔

دغه راز په دی مبارک آیت کښې عبادت د ایمان
 مخه مخکښی ذکر شوی دی، اود ایدې څا چی خلقت
 د یته متوجی شی چی عمل صالح، یعنی نیک عمل پیر
 نیات ارزښت او اهمیت لری اود الله تعالی درضا
 حاصلولو او جنت ته د تللو لپاره یو ضروری شرط دی
 او الله تعالی چی په قرآن کریم کښې د کوفی و سیلی ذکر
 کړې دې دهغې مخه هم مقصد طاعات او نیک عملونه
 دي، اود اهنه یواځنی واسطه ده چی تا الله پاک
 ته نژدې کوی، اود الله تعالی در رحمت دروازی در
 پرانزی او جنت ته دي ورنه نیاسی الله تعالی و هایلوی:

رَبِّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَابْتَغُوا
 إِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ وَجَاهِدُوا فِي سَبِيلِهِ لَعَلَّكُمْ
 تُفْلِحُونَ (۱)

ترجمه: ای ایمان والاؤ! وویرینې د الله تعالی
 نه او ولټوی خاص الله تعالی ته نژدې والې په

طاعت سره، او جهاد و کړی په لار د الله تعالی کښی
 د دې لپاره چی کامیاب شی یعنی مراد ته ورسیدی.
 الله پاک د هغه جهالو او ناخبرو خلقو د سپکاوی
 او سپورتیا په برخه کښی چی د الله تعالی نیک بندگان
 یی، وسیله نیولی دی داسی فرمایلی دی :

«أُولَئِكَ الَّذِينَ يَدْعُونَ يَبْتَغُونَ إِلَىٰ رَبِّهِمُ
 السُّبُلَةَ أَيُّهُمْ أَقْرَبُ وَيَرْجُونَ رَحْمَتَهُ
 وَيَخَافُونَ عَذَابَهُ إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ كَانَ
 مُحْدُوْرًا» (۱)

ترجه: هغه کسان چی دوی یی عبادت کوی
 «رامدادشه ورته وایی» په خپله هغوی خپل رب ته
 نژدې والی لټوی چی کوم یو به له دوی نه ډیر
 نژدې وي (الله ته)، او امید لری دوی د رحمت د
 هغه (الله) او ویریږی د عذاب د هغه نه یقیناستا
 رب له عذابه ویره کیدای شی -

په دغه مبارک آیت کښی دا خبره په ډاگه
 شوی ده چی نیک اعمال الله تعالی ته د تقرب
 حاصلولو یواختی لاس ده، او د دینه پرته بله کومه
 لاس الله پاک ته د نژدې کیدو لپاره وجود نلری
 او هغه نیک بندگان چی دوی وسیله نیولی دی

هغوې په خپله دخپل ځان پاره دغې و سيلې ته
اھتياج او اړتيا لرې -

دغه ناپوهه خلق په دې خاطر چې ستومانه
نشي ددغو واسطو په ذواتو باندې اتکا کوي
او دخپلې غلطۍ او تيروتنې پر وجه نه نيک اعمال
ترسره کوي او نه د هرامو څخه ځانونه ساتي -

د مسلمانانو د خطا کيدو او انحراف لويه وجه
دا ده چې دوي د الله تعالی هغه مبارك قول چې په
هغې کښې يې د آدم عليه السلام د ټول اولاد سردار
جناب محمد رسول الله صلی الله عليه وسلم ته په خطاب
کولو کښې فرمايلي دي :

﴿قُلْ لَا أَمْلِكُ لِنَفْسِي نَفْعًا وَلَا ضَرًّا﴾ (۱)

هېر کړې دې ايا ترينه هير شوې دې ، ځکه په دغه
آيت کښې الله پاک فرمايي :

پيغمبره ! دوي ته او و ايه چې زه دخپل ځان لپاره
نه دکومې رسولو مالک يم ، او نه دصور د قح کولو
مالک يم .

دغه راز د رسول الله صلی الله عليه وسلم هغه قول
چې خپلې مکرانې لور فاطمې رضی الله عنها ته يې پکښې
فرمايلي دي : اى فاطمې ! دخپل ځان د نجات پاره عمل

و کړه هکله چې زه تاد الله تعالی د عذاب مخه نشم خلاص
ولې. (۱)

دغه ډول در رسول الله صلی الله علیه وسلم دغه
قول چې فرمایي. کله چې انسان مرثی نو د هغه عمل
قطع شی مگر د دري خیزو نو ثواب ورته رسېږي
چې هغه صدقه جاريه ده، علم نافع دی او ولد صالح
دی چې دعا ورته کوي.

دغه حدیث چې معنایي ذکرشوه مسلم روایت کړې دي
په دې باره کښې د عمر رضی الله عنه له پلوه **عَبَّاسُ**
رضی الله عنه په دعا سره و سیله نیول، او در رسول
الله صلی الله علیه وسلم مبارک ذات و سیله نه نیول
یو داسې تناقض بخش دلیل دی چې حتی که په **نصرو**
کښې د انبیاء او صالحینو په ذواتو باندې د وسیلې
نیولو مخه منع هم نه دی راغلې، نو د دغه **طائفي**
درد پاره همدغه کافی ؤ.

دغه ډول د امام ابوحنیفه رحمة الله علیه
یو ډیر ارزښتناک قول در مختار او د احنا بعضو
نور و کتابونو په دې برخه کښې داسې نقل کړې
دي: **«وَأَكْرَهُ أَنْ تَسْأَلَ اللَّهَ إِلَّا بِاللهِ»** دی وایي
زه دا خبره بده گنم چې دا **الله تعالی** مخه پرته په
(۱) دغه حدیث چې معنایي ذکرشوه بخاری روایت کړې دی.

بلڻ ۽ بانديءَ دانلله نه سوال شي۔

همدارنگه كه انلله پاڪ ته ذڪر شويو ذواتو
ذوات واسطه نيول جائز وای نو خانجا به يبي ذڪر
په هغو دعاءا توکني راغلي وای چي په قرآن
کريم او احاديثو کني موجودی دی۔

هو: ڪله چچ ديو مسلمان سره داشوق پيدا
شي چي انلله پاڪ ته په وسطو سره هان نژدي کري
نو کولپ شي چي دانلله پاڪ هڻه دانلله په ذات
ياد هيلوا عمالو دجهلي هڻه په يو عمل يا دانلله تعالیٰ
دنومونو هڻي په يونوم، او يادده دصفتونو هڻه
په يو صفت باندي سوال وکري۔

(۳)۔ د مسلمانو هڻه هڻي داسي کسان دی چي
هغويءَ دانلله او بندگانو ترمنج دغه واسطه يو
رسالت کني چچ بيادغه رسالت د تبليغ، تعليم او
تربيتي هڻه عبارت بولي، دغه ډول دويءَ دغه
رسالت اهميت، او ورته د بشري ٽولني د ضرورت
او اڀتيا اندازه هم درک کري ده، او همدا وجه ده
چي دويءَ په ډيري جلتی سره محمد رسول الله صلی
الله عليه وسلم ته يعني د رسول الله صلعم شريعت
ته ور درويءَ ترڅو دويءَ په رڼا کني دده په
دين باندي د هان پوهه ولو په برخه کني دی

رسول الله صلى الله عليه وسلم، یوستره واسطه
 او عظیمه وسیله ونیسی. پس دوی له همدې امله
 د رسول الله صلى الله عليه وسلم سیرت او سنت نسی
 لولی لکه څنگه چې قرآن کریم لولی او شعاریی په
 دې برخه کښی دا الله پاته دغه مبارک فرمان دی :

قَدْ جَاءَكُمْ مِنَ اللَّهِ نُورٌ وَكِتَابٌ مُبِينٌ
 يَهْدِي بِهِ اللَّهُ مَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانَهُ
 سُبُلَ السَّلَامِ وَيُخْرِجُهُم مِنَ الظُّلُمَاتِ
 إِلَى النُّورِ بِإِذْنِهِ وَيَهْدِيهِمْ إِلَى صِرَاطٍ
 مُسْتَقِيمٍ (۱)

ترجمه: یقیناً راغلی تاسو ته دا الله له طرفه نور،
 د دنیا یجنی محمد ص، او کتاب واضح بیان والا چې ښوونه
 او هدايت کوی په هر یوه له هغې سره الله تعالی
 هغه چاته چې تابعداری کوی درضا دده په طرف
 د لارو د سلامتیا، او او پاسې دوی له تیارو (د کفر)
 شک، جهل، څخه نور دنیا د ایمان، یقین، علم، نه په
 حکم خپل سره، او هدايت ښودنه، کوی دوی ته په
 طرف د لارې سې صافی (د توحید)۔

دغه ډله هماغه ناجیه فرقه ده چې په وړاندې
 ذکر شوی، هدیث کښی ورته گوته نیول شوې ده

او د جنت زيرک ورته ورکړل شوې دې .

اقتماً سفانه د دغه فرقې (پلې) لاره د پيژنيزه
سخته او ازغنه، يعنې د مشکلاتو او کړاوونو څخه ډکه
لاره ده، هکله حقيقي اسلام غريب او ناشناک رحيد پلې
دی، او اکثر د مسلمانانو ورته شاوې اړولې دي او د
هانوته يې ورته په لرې مسافه کېنې نيولې دي، او د
واقعي اسلام په بدل کېنې يې بدعات او خرافات معل
او مروج کړهولي دي .

دغه مصيبت او فتنه د پيرې پخواني زمانې څخه
را په دې خوا جريان لري او مصلحتينو په کېنې د اصلاح
لپاره په دې تکليف سره خپل رول لوبولي دي. عبيد
عبدالعزيز رضی الله عنه د دوی د جملې څخه په دې
هکله داسې ويلې دي:

مونږ د يو داسې کار د اصلاح لپاره کار شروع کړی
دی چې د الله پاک نه پرته بل څوک په دغه لاسه
کېنې مرسته نشي کولې، دا داسې يوه لاس ده چې
د سپين بزيرو او مشرانو ژوند پکېنې پای مومي، او
واړه او صغیر هلکان پکېنې ځوانۍ ته رسېږي، دې
وايي: يواځې او بانډه چې به، يوتاوړه اوتاروا
عمل تر سره کوي او د اکېمان به ورباندې کوي چې
دا دین دی او حال دا چې هغه به د الله ربه په نزد

باندې دين نه وی .»

دا سلام او مسلمانانو د دغه ډول حال په باره کښې د رسول الله صلی الله علیه وسلم د یوحدیث مفهوم واسپړی دی؛

دا سلام منونکی لکه څرنگه چې په ابتداء کښې غریب او کمزوری و، دارنگه په آخره کښې به هم غریب و ته پاتی وی پس نیک مرغه او مبارک دی وی حال د غریبانو -

دغو غریبانو ته رسول الله صلی الله علیه وسلم په خپل مبارک قول کښې د جنت ذیرې په دی ډول سره ورکړی دی:

« سَتَقَرَّتْ أُمَّتِي عَلَي ثَلَاثٍ وَسَعَيْنَ فِرْقَةً
اِسْتَانَ وَسَبْعُونَ فِي النَّارِ، وَوَاحِدَةً فِي الْجَنَّةِ
وَهِيَ: مَنْ كَانَ عَلَي مِثْلِ مَا أَنَا عَلَيْهِ وَأَصْحَابِي»

دغه ناچیه فرقه « د الله پاک د عذاب څخه نجات مندونکی ډله» یقیناً هغه څوک دی چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم دا حدیثو پیروي، الله پاک دی ورله مړی مرحوم وگرځوی او د ژوند وپه ژوند کښې دی ورله برکت واچوی او د خپل قوت او طاقت په ذریعه دی ورسره مدد او مرسته وکړی ځکه همدوی دی چې د هدایت اولاسونو ستورې

او مشالونه دی، اود تقوی اوسمی لاری په لوس
 بلونکی اود اعیان دی، چاچی ددوی سره د بنی
 کړې ده نوهغوی هلاک شوی دی، او چاچی دوی
 پیروی پرېښې ده نوهغوی کمراه شوی دی، ددوی
 دعوت بالکل علنی او ښکاره دی، اود حق په لاره
 کښی د ملامت شویو د ملا متینا څخه نه ویریندی
 اوس نوره خبره شیخ الاسلام ابن تیمیه (رحم) ته
 پیریندوچی دغه واسطه په څپله ارزښت ناکه
 رساله (الواسطه بین الحق والخلق) کښی تشریح او
 روښانه کړی.

دارساله ددې وپرده چی په طلاؤ یعنی په
 سرو زرو سره ولیکل شی او مسلمانان یی په پوره
 سوچ او فکر سره ولوی تر څو د غفلت د خوب څخه
 را بیدار شی او د نصرت، قوت او سرلوپی په لوری
 کامونه اوچت کاندې او د انبیاوو او نورو نیکانو
 بندگانو قبرو نوته ټیټې دل او پرې وتد، او په
 عاجزی، ذلت او سرښکته کولو سره یی د دربارونو
 د دروازو مسمر کول او ښکلول پیریندی.

وصلی الله علی سیدنا محمد معلم الخیر، وعلی آله

وصحبه وسلم.

حمود مهدی الاستانبولی -

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَسَلَامٌ عَلَىٰ عِبَادِهِ الَّذِينَ اصْطَفَىٰ
اِنَّ اللهَ مُخَيِّرٌ اَمَّا يُشْرِكُوْنَ، (۱) اَمَّا بَعْدُ:

دغه رساله دهغو د وړو کسانو د بحث په باره کښې
د پرې کړې په غرض لیکل شوې ده کوموچې یو بل
سره په هیل منځ کښې مباحثه درلوده، او یو کس
د دغو دواړو څخه ودریل:

د الله پاک او زمونږ ترمنځ څا مخا یوې واسطې ته
ضرورت دی، ځکه مونږ د دغه واسطې څخه پرته الله
پاک ته د تقرب او رسیدو توان او وس نه لرو.

والله ج، او بندګانو ترمنځ د واسطې معنی

الحمد لله رب العلمین - ثنا او ستاینه یواځې
الله لره ده چې رب د مخلوقا تو دی. که د دې خبرې
مقصد دا وی چې مونږ ته د الله تعالی د حکم په
د رسولو کښې حتما یوې واسطې ته ضرورت دی

(۱) سورة نمل ۵۹، ترجمه: ودا یه ای محمده! چې
ټولی ثنا کانی او ستاینی خاص الله لره دی او سلام دی
په هغه بندګانو دده چې غوره کړی دی الله آیا الله غوره
دی یا هغه څه چې شریکوی یی دوی د الله سره -

نودا یوه پرځای او حقه خبره ده، ځکه مخلوق په دې نه پوهیږي چې الله پاک د کوم شی سره مینه لري، په کوم باندې خوښیږي، د کوم عمل په تر سره کولو باندې یې امر کړی دی، او د کوم شی د کولو څخه یې منع کړی ده، او دغه راز د خپلو دوستانو لپاره یې څه ډول درجې او نعمتونه تیار کړي دي، او د خپلو دینمانو لپاره یې د کوم کار په کولو سره د عذاب وړ کولو وعده کړې ده، او دارنگه هغه عذابونه په څه ډول او څنگه دي -

دغه ډول مخلوقات ته د الله تعالی د اسماء و حسنات (ښکلونو، موینو) او عالیه صفاتو د پیژندلو په برخه کې یې عقل د هغود معرفت څخه عاجز دی، معلوما نه و، دغه راز د دې نور مثال دي چې اګا هی حاصلول وړ باندې د انبیاء علیهم السلام پورې کوم چې الله جل جلاله خپلو بندګانو ته رالېږي دی رتباً او اسماً تیار لري -

پس هغه کسان چې د پیغمبرانو پیرو او ورو باندې ایمان لرونکی دی هم دوی هدایت مندونکی او - هغه کسان دی چې د الله پاک پلور د باندې د درنښت او قرب مقام لري او په دنیا او اخرت کې یې او چټو درجو او عزت هاوندان دی -

اَ مَا هغه شوک چي د انبياؤ مخالفين دى هغوي
 په يقيني توگه لعنتيان دى او په دنيا او آخرت کښي
 د خپل پروردگار د هدايت مخه محروم او بې برخوي

چاچې قرآن ولوستلو او عمل يې ورباندې

وکړ نه به گمراه شي او نه به بد بخت شي

په دې برخه کښي رب العزت داسې فرمايلي دي :

رَبِّنِي اَدَمَ اِمَّا يَأْتِيَكُمُ رُسُلٌ مِّنْكُمْ
 يَقُصُّونَ عَلَيْكُمْ آيَاتِي فَمَنِ اتَّقَىٰ وَاَصْلَحَ
 فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ - وَالَّذِينَ
 كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَاسْتَكْبَرُوا عَنْهَا اُولٰٓئِكَ اَصْحَابُ
 النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ (۱۰، ۱۱)

توجه: اې اولاد د آدم عليه السلام که راغلو
 تا سوته پيغمبران ستا سي له جنس نه چي بيان نه وي
 په تا سو باندې آيتو نور مونږ نو هر هغه کس چي چنان
 يې وساتلو د بدو کارو نونه او خپل عمل يې اصلاح
 کړو نونه به وي هيڅ ويره په دوي او نه به دې
 غم ژن کيږي -

او هغه کسان چي زمونږ آيتو نوښتي نسبت د دروغو

و کړو او سرکشۍ یې وکړه د قیلولو دهنې نه هم دغه
کسان او سیدونکی د اور (یعنی دوزخ) دی، دوی په دغه
اور کېنې همیشه وی -

هداغه ډول الله تعالی فرمایي:
رِقَامًا يَأْتِيَنَّكُمْ مِّنِي هُدًى فَمَنِ اتَّبَعَ هُدَايَ فَلَا
يَضِلُّ وَلَا يَشْقَى، وَمَنْ أَعْرَضَ عَن ذِكْرِي فَإِنَّ
لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكًا وَنَحْشُرُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
أَعْمَى قَالَ رَبِّ لِمَ حَشَرْتَنِي أَعْمَى وَقَدْ
كُنْتُ بَصِيرًا، قَالَ كَذَلِكَ أَتَتْكَ آيَاتُنَا فَنَسِيَهَا
وَكَذَلِكَ الْيَوْمَ تُنسى (۱)

ترجمه: پس که راغی ز مالہ طرفه تا سوتہ هدايت
نوه، چاچی متابعت و کړو د هدايت هماغس ته به ذی
گمراه کیږی، په دنیا کی، او نه به بد بخت شی، په آخرت
کینی، او هر چاچی ز مالہ یاده مخ وگره او، پس بیشکه
ده ته دی گزبان، ژوندون، تنګ او پورته به کړو
مونږ دلره په ورځ د قیامت کینی پروند، و به وایی
(دغه پروند کافر) ای په حیا وې دي پاڅولم زه پروند
حال داچی زه بینا وم په دنیا کینی، و به وایی دغه
شان راغلی و تاته آیاتو ته همونږ پس هیر کھی و تا
هغه، او هم دغه شان به نن ورځی ته هم هیر کړی شی

دغه ډول د دوزخیانو د حال بیانولو

په لړ کښې الله تعالی داسې فرمایلی دی:

كُلَّمَا أُلْقِيَ فِيهَا فَوْجٌ سَأَلَهُمْ خَزَنَتُهَا أَلَمْ يَأْتِكُمْ
سَدِيرٌ، قَالُوا بَلَىٰ قَدْ جَاءَنَا نَادِرٌ كَذَّبْنَا وَكَلْنَا
مَا تَذَكَّرَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا فِي ضَلَالٍ
كَبِيرٍ - (۱)

ترجمه: هر کله چې وغورځولی شي دوزخ ته یوه ډله (د منکرانو) نو پوښتنه به وکړي له هغوی نه څو کیداران (پیره دران) د دوزخ، آیانه وراغلی تاسو ته (ای منکرانو) وپروونکی (پیغمبر په دنیا کښې) نو وبه وایي (منکران) هو په تحقیق راغلی و مونږ ته و پروونکی خو دروغ ژن وباله مونږ دی او وویل: مونږ (هغوی ته چې) نه دی را لیدلی الله هیرم شی نه یی تاسی مکر په کمره ی لویه کښی.

دَغَهُ ډَوْلِ اللّٰهِ تَعَالٰی فَرُمَا یَلِی دِی

رَوَسِیْقِ الذِّیْنَ كَفَرُوا اِلٰی جَهَنَّمَ زَمْرًا حَتّٰی
اِذَا جَاءُوْهَا فَتَحَتْ اَبْوَابُهَا وَقَالَ لَهُمْ

حَزَنَتْهَا لَمْ يَأْتِكُمْ رَسُولٌ مِّنْكُمْ يَتْلُونَ
 عَلَيْكُمْ آيَاتِ رَبِّكُمْ وَيُنذِرُوكُمْ لِقَاءِ يَوْمِكُمْ
 هَذَا قَالُوا بَلَىٰ وَلَكِنْ حَقَّتْ كَلِمَةُ الْعَذَابِ
 عَلَى الْكَافِرِينَ - (۱)

ترجمه: روان به کبری شی کافران ر به تیل وهوسما
 جهتم ته دی دی ترهنه دخته پورې چی راشی دوی
 دوزخ ته، نو پر ابه نستی شی دروازې دهغی ر به
 وایی دوی ته محافظان اهوکیداران، ددغه دوزخ
 آیانه و راغلی تاسی ته رسولان ستاسی دجنس نه
 چی لوستل به دغه رسولانو پر تاسی آیتونه دقرآن
 درب ستاسی، او ویره ول به دوی تاسی لره له ملاقات
 ددغه ورعی ستاسی نه، و به وایی دوی کفار، ولنه
 راغلی و مونزته اولوستلی یی و مونزته، لیکن
 ثابت شو حکم د عذاب پر کافرانو.

ابن عباس رضی الله عنهما دقرآن کریم دمعمول
 مخرجولو په برخه کینی داسی ویلې دی:

چاچی قرآن ولوستلو او هغه حثه چی په قرآن
 کریم کینی دی په هغی یی عمل وکړو نو
 الله پال یی متکفل دی نه به په دنیا کینی
 گمراه او پلاری شی او نه به په اخر کینی بد بخت بد مرغه

رسولان دالله او بندگانو ترمنځ دا حکم

رسولو په خبره کښی واسطې دی .

اللَّهُ جَلَّ جَلَالُهُ بِهِ حُنَيْدٌ مَبَارَكٌ كِتَابُ قُرْآنِ كَرِيمٍ كُنِيَ زَمَائِلِي
 (وَمَا تُرْسِدُ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ
 فَمَنْ أَمَنَ وَأَصْلَحَ فَلَا حَوْلَ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ
 يَجْرَتُونَ - وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا يَمَسُّهُمُ
 الْعَذَابُ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ - (۱۱)

ترجمه: او نه ليرې و مونږ رسولان مگر زيری کونکی
 د مؤمنانو ته په نعيم سوره، او ويره وونکی د کفارو ته
 له جهنم مخه، پس هر چا چې ايمان راوړ او اصلاح يې
 کړه (عمل په طاعت سره، نو نه به دى هينڅ قسم ويره
 پر دوى باندې او نه به دوى حقه کښی، او هغه کسان
 چې دوى نسبت د دروغو کوى آيتونو زموږ ته وپه
 رسيدى دوى ته عذاب په سبب دهغې چې دوى فاسقان
 دي -

هم دغه ډول الله تعالى د قرآن کریم په بد های
 کښی فرمایلی دی :

إِنَّا أَوْهَيْنَا إِلَيْكَ كَمَا أَوْهَيْنَا إِلَى نُوحٍ وَاللَّيْلِ
 مِنْ بَعْدِهِ وَأَوْهَيْنَا إِلَى إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ

(۱) د انعام سوره : ۴۸ او ۴۹ غیر آیتونه -

وَاسْحَقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطَ وَعِيسَىٰ وَ
 أَيُّوبَ وَيُونُسَ وَهَارُونَ وَسُلَيْمَانَ وَآدَمَ
 دَاوُدَ زَبُورًا وَرُسُلًا قَدْ قَصَصْنَاهُمْ عَلَيْكَ
 مِنْ قَبْلُ وَرُسُلًا لَمْ نَقْصُصْهُمْ عَلَيْكَ
 وَكَلَّمَ اللَّهُ مُوسَىٰ تَكْلِيمًا ۚ رُسُلًا مَبَشِّرِينَ
 وَمُنذِرِينَ لئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ
 حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ ۚ (۱۱)

ترجمہ: بیشکہ چی مونبز وحی کرپی ده تاته لکه
 خنکه چی وحی کرپی ده مونبز نوح علیہ السلام ته او
 نورو انبیاء ته پس له هغه نه، او وحی کرپی ده،
 مونبز ابراهیم ته او اسمعیل ته او اسحاق ته او یعقوب
 ته، او اولاد هغوی او عیسی ته او ایوب، ته او یونس
 ته او هارون او سلیمان، ته، او ور کرپی او مونبز داود
 ته زبور، او وحی کرپی وه مونبز دیرو رسولانو ته
 چی بیان کرپی دی مونبز د هغوی تاته مخکنی لدینه
 او نورو دیرو رسولانو ته چی هغوی مونبز نه دی
 بیان کرپی تاته او خبری کرپی دی الله تعالیٰ موسیٰ
 سره خبری کول او لیزلی مودی رسولان زیری وکونکی
 او ویره وکونکی د دی لپاره چی نه وی خلکو لره
 په الله باندې دلیل او بهانه پس د لیکلو در رسولانو ته۔

هَمْ دَارَنكَ اللهُ تَعَالَى فَرَمَائِي
 «اللَّهُ يُصْطَفِي مِنَ الْمَلَائِكَةِ رُسُلًا مِّنَ
 النَّاسِ» (۱۲)

ترجمه: الله غوره کوی رالیبری شوې له
 فرشتواو له خلگونه -

اودا ددغه ټولو ملتونو د پیروانو لخوا مسلمانان
 یهودیان او نصرانیان شول، په اتفاقی توګه یو
 منلی شوی حقیقت دی، ځکه دوی ^{په}کود د الله اوینده
 ترمنځ د الله له طرفه د حکم او خبره سولو په برخه
 کېږي د واسطو په ثبوت باندې چې هغه واسطې د
 انبیاء وعلیهم السلام هغه عبارت دی قائل دي -

پس ددغه واسطو هغه چې څوک منکرشي هغه
 ددغه ټولو ملتونو او ادیانو د پیروانو په نورو
 په اتفاق سره کافر دی -

هغه سورتونه چې الله پاک په مکه مکرمه کېږي
 نازل کړي دي، لکه سورتا انعام، اعراف، اود الر،
 او حم، او رطس، والا سورتونه، اوددی په شان
 نور سورتونو شو، په دغو کېږي د هغه مضامینو
 بیان دی کوم چې د دین اصول او بنسټونه دی لکه

په الله اور رسول نو د الله او په وسخ د آخرت باندي
ايمان لول شو -

الله تعالی د خپلو پیغمبرانو سره د نصرت او کومک
کولو ته یې اودغه راز یی دکافرانو د هلاکت د خوځولو
قیصې یې پیغمبران یی د روغ ژن کهنی و و بیان
کړی دی او فرمایلي دي:

وَلَقَدْ سَبَقَتْ كَلِمَتُنَا لِعِبَادِنَا الْمُرْسَلِينَ - اِنَّهُمْ
لَهُمُ الْمُنْصَرُونَ - وَاِنْ جُنْدَنَا لَهُمُ الْغَالِبُونَ (۱)،
ترجمه: او بیشکه مخکینی صادره شوې ده و عدله خوځون
د پاره د دالین ليو شو یو بند کا نو خوځون، چې بیشکه
پیغمبران هم دوی ته به مدد ورکولی شي، او بیشکه
لینکری زمونږ خاتما هم دوی غالبه بریالی، دی (پکاوت)

هَمْدُ غَهُ دَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى فَرَمَائِلِي:

اِنَّا لَنَنْصُرُ رُسُلَنَا وَالدِّينَ اَمَنُوْا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
وَيَوْمَ يَقُوْمُ الْاَشْهَادُ (۲)

ترجمه: بیشکه چې مونږ خاتما مدد کوو له خپلو رسولانو
سره اور مدد کوو له، هغو کسانو سره چې ايمان یې راوړي
دی په ژوند د دنیا کهنی او په هغه وسخ یې قائم به
شي (و په دایزی، شاهدان له ملائکو، انبیاء، او مؤمنین)

(۱) سورة صافات: ۱۷۱-۱۷۳ - (۲) سورة مؤمن ۵۱ -

پر منکرانو باندی۔

او پیغمبران ہفہ ہ وک واسطی دی چی ددوی
اطاعت، پیردی او تابداری حتی او ضروری ده
لکه چی اللہ تعالیٰ فرمایلی دی :

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَّسُولٍ إِلَّا لِيُطَاعَ بِإِذْنِ اللَّهِ ^(۱)
ترجمہ: او مونز نہ دی لیزنی ہیچ رسون مکر لیکلی
مودی، ددی لپارہ چی دده حکم دی او منلی شی
دا اللہ پہ حکم سرہ۔

او هم دارنگہ اللہ تعالیٰ فرمایلی دی:
قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ
اللَّهُ ^(۲)

ترجمہ: وو وایہ ای محمدہ! دو بیتہ، کہ چیری
یئی تاسی چی محبت کوی لہ اللہ سرہ پس ہا تا بعدای
وکری، نو محبت بہ وکری اللہ پاک لہ تاسو سرہ۔

همد غہ ہول اللہ تعالیٰ فرمایلی دی:

قَالَ الَّذِينَ آمَنُوا بِهِ وَعَزَّرُوهُ وَنَصَرُوهُ وَ
اتَّبَعُوا النُّورَ الَّذِي أُنزِلَ مَعَهُ ۗ أُولَٰئِكَ
هُمُ الْمُفْلِحُونَ ^(۳)

ترجمه: پس هغه ڪسان ڇي ايمان يي راوڀو په ده
 (محمد)، او تعظيم يي وڪرو دده او مدد يي وڪرو ده
 او پيروي يي وڪره دهغه نور (رها، ڇي نازل ڪري
 شوي ده دده سره، دغه ستايل شوي ڪسان هم ده
 خلاص ي موندون ڪي دي.

او دقران ڪريم په بل آيت ڪنبي الله تعاليٰ فرمايل ڪي

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ
 لِّمَن كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ وَ الْيَوْمَ الْآخِرَ وَ ذَكَرَ
 اللَّهَ كَثِيرًا (۱)

ترجمه: بيشڪه ده تاسولره په ڪارو، رسول الله ڪنبي
 پيروي نيڪه دهغه چاله پاره ڇي اميد لري د ثواب الله
 او اميد لري د ثواب او نعمتو نرد روستي ورحي قيامت،
 او يادوي الله لره پير.

غَيْرُ مَشْرُوعٍ وَاسَطَه.

ڪه د واسطي فتحه يي مقصد داوي ڇي د بنده له پاره
 حتما داسي واسطي ته ضرورت دي ڇي ور له په جلب منافع
 ڪنبي او دفع د اضرار وڪنبي واسطه او مرستندوي وڪرهي
 او بنده دغه واسطي ته د مثال په توڪه دروزي نصرتو

اوهدایت غوښتلو په برخه کښی رجوع کونکی اودسی
 اود حاجت سرکولو په امید ترینه دځپلو حاجتو نو د
 پوره کولو سوال وکړی، نودا هغه عظیم او خطرناک
 قسم شرک دی چی الله پاک دهم دغه شرک په
 اساس مشرکان کافران بللی دی هکه چی دوی ادالله
 تعالی نه په غیر بد خوځ متصرفین اوسفارشیان
 نیوی اود هغوی یی د نفع اود نقصان، مالکان گنبل، او
 حال داچی سفارش دالله تعالی د اذن او اجازی پوری
 اړه لری، الله پاک په دی باره کښی داسی فرمایلی دی

اَللّٰهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ وَمَا
 بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ اَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوٰى عَلٰى
 الْعَرْشِ مَا لَكُمْ مِنْ دُوْنِهِ مِنْ ذِيٍّ وَّلَا
 شَفِيعٍ اَفَلَا تَتَذَكَّرُوْنَ (۱)

ترجمه: الله هغه ذات دی چی پیداییی کړل
 اسمانونه اوهمکه اوهغه هه چی په منځ د دی
 دواړو کښی دی په شپږو ورځو کښی بیا استوی
 وکړه ده په عرش باندې نشته دی تا سولره پله
 ده نه بل خوځ دوست اوسفارش کونکی، ایاپند
 نه قیلوی تا سو؟

دارنگه الله تعالی فرمایلی دی :

وَأَنْذَرُ بِهِ الَّذِينَ يَخَافُونَ أَنْ يُحْشَرُوا
 إِلَىٰ رَبِّهِمْ لَيْسَ لَهُمْ مِنْ دُونِهِ وَلِيٌّ وَلَا
 شَفِيعٌ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ (۱)

ترجمه: او ویره وه په دې قرآن سره هغو کسانو ته
 چې ویرینې لداينه چې جمع به کړې شادوی چپل
 پروردگار ته، نه به وی دوی لره سوا دالله تعالی
 نه دوست چم کونکی او نه سفارشی (شفاعت کونکی)
 ددی له پاره چې دوی پرهیزکاری وکړي.

فریبتو او انبیاؤ سرخ د تکلیف لری کولو واک
 نشته.

په دی هکله الله تعالی فرمایي:

قُلْ ادْعُوا الَّذِينَ زَعَمْتُمْ مِنْ دُونِهِ
 فَلَا يَمْلِكُونَ كَشْفِ الضُّرِّ عَنْكُمْ وَلَا تَحْوِيلًا
 أُولَٰئِكَ الَّذِينَ يَدْعُونَ يَبْتَغُونَ إِلَىٰ بِهَيْمِهِمُ
 السُّبُلَةَ أَيُّهُمْ أَقْرَبُ وَيَرْجُونَ رَحْمَتَهُ
 وَيَخَافُونَ عَذَابَهُ إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ كَانَ
 مُحْدُوْرًا (۲)

ترجمه: و دوايه رای محمده! د وینته چې راوبلی
 تاسو هغه کسان چې تاسو ور باندې سوا دالله ته دمدد
 کارانو گمان کوی پس هغوی اختیار نه لوی د تکلیف لری

کولو تاسونه، اونه داسانه ولو او بدله ولو اختیار لری. هغه کسان چی دوی یی عبادت کوی (رامد د شه درته وایی) په خپله هغوی خپدرب ته نزدې والی لتوی چی کوم یوبه له دوی نه ډیر نزدی وی (الله ته) او امید لری دوی درحمت د هغه (الله) او ویریزی د عذاب د هغه نه یقینا ستادرب له عذابه ویره کیدی شی

هم دغه راز الله تعالی فرمایلی دی:

قُلْ ادْعُوا الَّذِينَ رَعِمْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ
لَا يَمْلِكُونَ مِنْكُمْ شَيْئًا وَذُرِّيَّةٌ فِي السَّمَاوَاتِ وَ
الْأَرْضِ وَمَا لَهُمْ فِيهَا مِنْ شَرْحَةٍ
وَمَا لَهُمْ مِنْهُمْ مِنْ ظَهِيرٍ، وَلَا تَنْفَعُ الشَّفَاعَةُ
عِنْدَهُ إِلَّا لِمَنْ أَذِنَ لَهُ، (الآیه - (۱)

ترجمه: و دایه (دوی ته ای محمده!) و بولی تاسو هغه معبودان چی کمان به کاوه تاسو په دوی بانگی د آلههؤ) په غیر د الله نه چی دوی اختیار نه لری د یوی ذری په اندازه، نه په اسمانونو کینی اونه په حُکمه کنبی او نشته دی هیچ حصه او شراکت ددی دغو معبودانولره په آسمان او حُکمه کنبی رپورته او بنکته، او نشته دی دغه الله لره د دوی نه هیچولک

مددکار، او کپته نه رسوی شفاعت او سفار بنیت په نزد
د الله، مکر شفاعت دهغه چاچی اجازه ورکړې الله هغه
ته، یاد هغه چا لپاره چی دهغه په حق کښی د شفاعت
کولو اجازت وشی .

د سلفو یوې ډلې ویلی دی : هڅی قومونه ووچی
هغوی په دهنلو حاجتو نو د سر کولو له پاره عیسی علیه
السلام او عزیر علیه السلام او فریستی بللی، نو الله پاک
د ویته د دې حقیقت څرکنده ونه وکړه چی فریستی او
انبیاء نه د دوی نه د تکلیف لری کولو واک لری، او نه
د دویته د تکلیف د بدله ولو اختیار لری، بلکښی هغوی
په خپله الله پاک ته د نزدی کیدو او تقرب هڅه کوی
او د الله تعالی درحمت حاصله ولو په امید دی، او دهغه
د عذاب نه په ویره کښی دی .

په الوهیت سره د فرشتو او انبیاء و نیول

کفر دی، الله تعالی فرمایلی دی :

مَا كَانَ لِبَشَرٍ أَنْ يُؤْتِيَهُ اللَّهُ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ
وَالنُّبُوَّةَ شَمَّ يَقُولَ لِلنَّاسِ كُونُوا عِبَادًا لِي
مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَكِنْ كُونُوا رَبَّيْنَ بِمَا كُنْتُمْ
تُعَلِّمُونَ الْكِتَابَ وَبِمَا كُنْتُمْ تَدْرُسُونَ، وَلَا
يَا مَرْكُمُ أَنْ تَتَّخِذُوا الْمَلَائِكَةَ وَالنَّبِيِّنَ أَرْبَابًا

أَيَا مُرْكُم بِالْكَفْرِ بَعْدَ إِذْ أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ (۱)
 ترجمه: مناسب نه دی هیچ بشر لره چی ور کړی
 الله پاک هغه ته کتاب او پوهه په دین او پیغمبری
 او بیا د وایي خلقوته چی تاسی زمانداکان، عبادت
 کونکی، شیئی بی له الله مخه، لیکن داسی کس وائی، شیئی
 تاسو الله والا خلق (عالمان عاملان)، په سبب د دی چی
 بنسودته کوی د الله د کتاب، او په سبب د دی چی تاسو
 زده کوی کتاب، او امر نه کوی تاسوته (پیغمبر) چی
 ونیسی تاسو پرینتی او پیغمبران حق دارد بندگی، آیا
 حکم به کوی تاسوته په کفر سره پس له هنی چی تاسی
 مسلمانان شوی یی.

الله پاک پتی مبارکوایتونو کنبی د اخبره روښانه
 کړه ملائکی او انبیاء د بندگی او عبادت حق دار کڼل
 کفر دی پس خوگ چی پرینتی او پیغمبران په داسی
 توگه واسطی نیسی چی د مصیبتونو د لری کولو په
 وخت کنبی ورته درامد شه آوازونه کوی، په ریځ
 باندې کوی، مافوق الاسباب ترینه، دکتودلاسته
 راوړلو اوضرر دفع کولو غوښتنه کوی، له دوینه
 دگناه د مغفرت، د زبیه له پاره د هدایت، او دغه راز
 د مشکلا تو د حل او دروزی د پراخ والی په برخه کنبی

سوال کوی نو دغه شخص د ټولو مسلمانانو په اتفاق سره کافر گنل کېږي. (۱)

علماء در رسول الله صلى الله عليه وسلم و امت
ترمنځ يې يواځې د اسلام د تبليغ په ساحه کېښي
واسطې دي.

که څوټ د انبياؤ نه روسته ديني عالمان در رسول
اکرم صلى الله عليه وسلم او دده د امت ترمنځ په دې
شان د واسطو په توگه قبلوی چي عالمان د وېته دين
رسوی، په دين يې پوهه وي، ادب ورته وربښای
(۱) کله چي پرېښتو او انبياؤ په حق کېښي دا عقیده ساتل
چي دوی د عبادت هقدار دی کفر بلل کېږي، نو بيا د هغو
کسانو د کفر په برخه کېښي څه سوال پيدا کېږي چي هغوی روگأ
نه په غیره مخلوق کېښي نور کسنا او کالهی بوټی او داسې نو
شيان د الله تع سره د الله په صفاتو کېښي شريک او د عبادت
مستحق بولي. او چي کله پيغبران داسيا بونه پرته او ملائکي
د الله د حکم او ورکړي شوی صلاحیت څخه سوا د خیر او شر رسولو
په برخه کېښي د ځان او بل له پاره اختیار نه لري او د الله په هڅو
کېښي څپلې بې وسې څرکندونه کوي او د عبادت نه يې سر
غړوته د ځان لپاره کړی نوبل به څوکه وي چي هغه به د الله
پاک په صفاتو کېښي الله سره برخه وال وي او بيا به د اختیار خاوند وي
په قرآن کریم په دې اړه زېښته زيات آيتونه وجود لري. (ژباړن)

او مقتدی په صفت د هغوی د خبرو پیروی کیږی، نو دا خبره یی درسته او پرځای ده هکه دغه کسان د دینی علم پوهان چی کله په یوه مسئله باندي راجمع شی او اتفاق وکړی، نواجماع یی په قطعی او یقینی توگه هجت ده هکه چی دوی ټول په اجتماعی ډول سره په ضلالت باندي نه غوندیږی.

او که چرته د دوی ترمنځ په کوم شی کښی اختلاف ولیدل شی نو حکمی د الله تعالی په کتاب (قران مجید) کښی او در رسول الله صلی الله علیه و سلم په احادیثو کښی لټول پکار دی چی هغی ټیټی راجمع کړی هکه چی یوی په یواځی ځان په مطلق ډول سره معصوم نه دی بلکښی در رسول الله صلی الله علیه و سلم نه پرته نوریه ټولو خلقو کښی د هر کس د کلام یعنی خبرو یوه برخه یی د منلو وړ یی، مند کیږی او یوه برخه یی د منلو وړ نه وی، پرینو ډل کیږی.

د علماء و مقام په هکله رسول الله صلی الله علیه و سلم فرمایلي دي :

«العلماء ورثة الانبياء، فان الانبياء لم يورثوا دینارا ولا درهما وانما ورثوا العلم فمن اخذه فقد اخذ بحظ وافر» جزء من حدیث رواه ابوداؤد والترمی
بسنده صحیح -

ترجمه: علماء د پيغمبرانو وارثان دی او شکر نشته چې
 پيغمبرانو د خانه روسته دینار او درهم په میراث
 سره نه دی پرینودی بلکنی هغوی په یقینی ډول
 سره پرینبی دی نوچا چې دغه علم واخست او زده
 یی تر نوده پوره برخه ترلاسه کړې. دادهغه هدیث
 جزدی چې ابوداود او ترمذی په صحیح سند سره
 روایت کړی دی.

او هورک چې د مجازی پاچا د وزیرانو او مرستیالانو
 په شان چې پاچا او رعیت په منځ کښی د وساطت دندی
 لری، د الله او مخلوق ترمنځ هم د غه ډول واسطی په
 دی شان سره ثابته وی چې دغه واسطی الله تعالی
 ته د مخلوق اړتیا وی وړاندی کوی او الله د دغو
 واسطو په وساطت او سفارش سره بنده کانونه لاس
 بنوونه کوی او روزی ورکوی، پس په دی اساس
 مخلوق خپلی غوښتنی هغوی ته د واسطوته، وړاندی
 کوی، او هغوی په دې باره کښی بیاد الله تعالی څخه
 سوال کوی او مثال یی داسی دی لکه څنگه چې د
 پاچایانو په وړاندی واسطی قرار لری چې دغه واسطی
 په دی خاطر چې له نورو خلقو په نسبت د پاچایانو
 په نزد د اعتبار له پلوه ځانگړی مرتبی لری. نو
 دوی د اولس یعنی رعیت اړتیا وی هم پاچایانو ته په

گوته کوی او هم یی د پوره کولو مطالبه او غوښتنه کوی، او عام خلق یعنی اولس حنلی مطالبی د غوښتو (وزیرانو او مرستیالانو) ته وړاندی کوی، او داله دی امله چی د پاچا نه مستقیمار نیغ په نیغ، سوال کول ورته یا بی ادبی معلومیری، او یا دا چی په مستقیمه توگه د حاجت منولخوا د پاچا نه په غوښتنه کښی ورته واسطوته په مراجعه کولو زیاته فائده وی هکله دغه واسطی (مشیران، وزیران او مرستیالان) د حاجت منو په پرتله سره د پاچا په نزد خاص او نژدی مقام لری پس هغه خو له چی په دغه ترتیب سره د واسطو په ثبوت باندی عقیده لری، نو هغه کافر او مشرک دی، او واجب دی چی د توپی ویتلو غوښتنه ترینه وشی که توبه یی ویتله ښه ده، او که توبه یی نه ویتله نو قتل یعنی ودی وژلی شی.

او داهغه کسان دی چی خالق یی د محلولو تشبیه کړی دی او الله (ج) سره یی شریکان پیدا کړی دی؛ او په قرآن کریم کښی په دغو کسانو باندی رد کول په دومره زیاته اندازه سره لیدل کیږی چی په دغه فتوی کښی حای کیدلی نه شی.

دخلكو او پاچا يانو ترمنځ واسطې درې ډوله دي.

د پاچا يانو او دخلكو ترمنځ چې كومې واسطې قرار لري
د هغې درې وجې دي:

لومړۍ وجه داده چې دغه واسطې پاچا ته د
خلكو د حال احوال څخه كوم چې پاچا ته په هغې باندې
علم نه وي خبر وركوي، نو كه څوك وايي چې الله (ج)،
د بنده كانو په احوال باندې نه خبر يزي مگر هله خبر
شي چې هيني ملا نكي او انبيا ع او يا نور څوك ورته د
بنده كانو د حال څخه اطلاع وركړي، نو داسې كافر
دي. ځكه چې الله پاك په پتو يعنې په ورو او پير پتو
خبرو باندې پوه يزي، او هغه هه چې په ځكه او آسمان
كښې پتې دي د الله پاك د علم څخه خارج نه دي (وَهُوَ
السَّمِيعُ الْبَصِيرُ) د الله بڼه آوريدونكي او بڼه ليدونكي
دي (الله)، په مختلفو ژبوسره د بيلا بيلو هاجتونو
د غوښتلو په برخه كښې ناري او فريادونه آوري، او
د يو آواز اوريدل، دي د بل آواز د اوريدلو څخه نه منع
كوي، دغه راز دي په كثرت د سوالو نو سره غلطيږي
نه، او د غوښتلو نكو په غوښتنه سره خفه كيږي نه.
دويمه وجه داده چې پاچا د معاونينو (مرستيالانو)
د مرستې نه پرته، نه د ملت د چارو تدبير كولو شي
اونه د دښمنانو په مقابل كښې د فاع كولو شي نو هغڼا

ورته د معاونینو او مرستیالانو د نیولو ضرورت وی
 هکه چی دی بیوسی او کمزوری دی او الله جل جلاله دغه
 ناقصو صفتونو خته پاک دی د چاکومک او مرستی احتیاج
 نه لری؛ الله تعالی فرمایلی دی :

رَقِلِ ادَّ عَوَالِدَيْنِ زَعَمْتُمْ مِنْ دُونِ اللّٰهِ
 لَا يَمْلِكُونَ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ فِي السَّمٰوٰتِ وَلَا فِي
 الْاَرْضِ وَمَا لَهُمْ فِيْهٰمَا مِنْ شَرِيْٓفٍ وَمَا لَكُمْ
 مِنْهُمْ مِنْ ظٰهِيْرٍ - (۱) توجه یو هل مخکینی شوی
 ده ودی کتد شی -

دغه ډول الله تعالی فرمایلی دی :

وَقُلِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَّ
 لَمْ يَكُنْ لَهٗ شَرِيْكَ فِي الْمَلِكِ وَلَمْ يَكُنْ
 لَهٗ وَّلِيٌّ مِّنَ الدَّٰلِ وَكَثْرَةُ تَكْبِيْرًا - (۲)
 ترجمه: و دایه ټوله ستاینه الله تعالی لره ده هغه د

لره ده چی نه یی ولد نیولی دی اونه ورسره خوځ په
 بادشاهی کینی شریک شته دی، اونه ورسره خوځ
 مددکار شته ډی و سپ له وجی نه لکه چی کتاب بیان
 وایی، او په لویی سوره یا ذکره الله لره ده وخت
 په لویی کامله سره .

(۱) سبا: ۲۳- (۲) سوره بنی اسرائیل: ۱۱۱ -

شاه صاحب په موضح القرآن کښی لیکي: په الله باندې بی دسی یعنی چرته راځی نه چی مددگار ته بی ضرور پښی شی، ژباړن

داسیا یو په عالم کښی چی څه مو هودات دی الله دهغو ټولو خالق، پالونکی او مالک دی او هیڅ چاته احتیاج نه لری غنی او بی پروا دی، او دالله تعالی نه ماسوا چی هرڅوک دی هغوی ټول الله پاک ته محتاج دی.

اما کوم چی پاچایان دی هغوی دخپلو مرستیالانو معاونت ته احتیاج او اړتیا لری بلکښی حقیقت دادی چی دوی په بادشاهۍ کښی دهغوی سره برخه والی او الله (ج) یودی ده سره هیڅوک په سلطنت (واکښی) کښی شریک نشته لآ اِلَهَ اِلَّا اللهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

دریمه وجه داده چی پاچا تر هغه وخت پوری دبل چاله پلوه تشویق نه شی ده سره د ملت په حق کښی د فائدی، احسان او شفقت کولو قصد نه پیدا کیږی نو کله چی پاچا په دې ارتباط یا دخپلو ناصحینو (مشاورینو) له خوا چی د پاچاد محبوبیت خیال ورسره وی مخاطب شی او یا ورته په دی مورد کښی په داسې توگه دیوچا له خوا مشوره وراکړل شی چی د پاچا سره هم امید پیدا شی، او هم ورسره خوف (ویره) پیدا شی، نو بیا دغه وخت

د پاچا په عزم او ایراده کښې د ملت د اړتیا و در فم کولو
 په باب چمتو والی رامنځ ته شى، او دایا له دی امله چې
 د ناصر او مشیر سپارښت د ده په زړه باندې اثر او اغیزه،
 کړې وى، او یا داچې د مشوره وړ کونکى د وینا تر تاثیر
 لاندې کومې چې تشویق او تخویف د واپه افاده کولو غلی
 دى .

اما الله تعالى د کرد و اشیا و رب او مالک دى، او مور
 چې خومره په خپل اولاد باندې ترحم لری الله پاک د ښه
 هم زیات په خپلو بنده کانو باندې مهربان دى ! -

دغه ډول د ټولو اشیا و خلقت د الله پاک د ارادې پورې
 اړه لری که الله پاک د کوم شیخو پیدا کیدو اراده کړې وى
 نو هغه به وجود کښې راځي او که الله تعالى یی اراده نه
 وى کړې نو دهغه وجود بیا امکان نه لری .

او دده (الله) چې کله د ځینو بنده کانو له پاره د کتوتوب
 د ځینو نورو کسانو پورې مربوط کړه و لوی کونو بیا دغه کسان
 د هغوی سره مرسته پیل کړې، د عاکول ورته شروع کړې
 او په دې برهنه کښې ور له په سفارش بنا و کړې او دغسی
 د دى نور امثال هم واخله، پس دا الله تعالى هغه ذات دى
 چې د دغه ټولو شیانو خالق دى، او دا هغه ذات دى
 چې د احسان کونکى د عاکوی او سفارش والا په زړه کښې
 یی د دعا، سفارش او نیکی کولو لار د ده پیدا کړې ده .

اوردی ا مکان هم نشته چی داسی خوځ دی مود
 ووسی چی هغه دی الله (ج) لره د چپلی ارادی پر خلافت
 باندی بچور کړی او یا دی هغه الله پاک ته په هغه
 باندی خبر ورکړی چی الله پاک په هغه باندی العیاذ
 بالله (علم نه د سلوده ، اوداسی خوځ هم نشته چی
 هغه الله پاک لره د امید او ویری ورکولو سبب وگرځی
 او هر دغه وجه ده چی رسول الله صلی الله علیه وسلم
 فرمایلی دی :

لا یقولنّ اهدکم اللّهم اغفر لی ان شئت... یعنی
 ستا سوځنه یوکس دی داسی نه وای چی : ای الله ! که
 ستا خوښه وی نو بچینه راته وکړه ، ای الله ! که ستا
 خوښه وی را باندی ورحیمه - بلکنی په یقین سره دی
 سوال کوی ځکه چی الله پاک مختار دی خوځ یی مجبوری
 نشی -

شفاعت د الله پاک داذن پورې اړه لری

سفارشیان به د الله تعالی په حضور کښی د هغه د
 اجازی نه پرته لکه چی الله (ج) فرمای سفارش نه شی کولی
 (مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ .) (۱) خوځ
 دی هغه کس چی سفارش به وکړی په نزد دده مکرپه
 احازت دده - او الله پاک فرمایلی دی :

(قَبْلِ ادْعُوا الَّذِينَ زَعَمْتُمْ... الآية (۱))
 همدارنگه الله تعالى فرمایلی دی: (وَلَا يَشْفَعُونَ
 إِلَّا لِمَنْ اُرْتَضَى) (۲) شفاعت به نه کوی مگرد هغه چاله
 پاره چی الله پری راضی شوی وی. پس دا خبره یی په
 نه اگه کپه چی هر هغه خوځ چی په غیر د الله (ج) هڅه
 بللی شی، هغه نه واکمن دی اونه ودره د الله په
 واکمنی کینی برخه شته اونه دی د الله لپاره معاون دی
 اوشک نشته چی سفارش یی د الله دا د اذن پرته کته نه
 شی رسولی -

اما پاچایان داسی نه دی، هکله د پاچایانو په حضور
 کینی سفارش کونکی کله د قدرت خاوندان وی، کله د پلانو
 سره په سلطنت یعنی واکمنی کینی شریکان وی او کله د
 پاچایانو سره په دولتی چارو کینی مرستیالانو کومیان
 وی. نو دغه کسان اود دوی نه علاوه نور کسان
 پرته له دی چی د پاچا هغه اجازه واخلی د پاچا په وړاندی
 سفارش کوی اود پاچا له خوایی سفارش منل کیژی
 اودا کله له دی امله چی پاچا ورته احتیاج لری، او کله
 له دی وجی نه چی پاچا ترینه ویره حسن کوی، او کله
 یی ورسره دهغه احسان او انعام په مقابل کینی د بدلی
 او مکانات په توگه قبولی چی دوی د پاچا سره کپری وی

بناءً دی دهنلی نبئی او حوی سفارش له دی دهنی قبلوی
 چی دی هنیلی پچی ته احتیاج لری هکه د هوی او نبئی
 مخالفت یی ارو مرو په ضرورتا مینیی، دغه راز دی خپل
 نوکر سفارش هم نه رد کوی، هکه که رد کوی یی نو داسه
 داویره پیدا کیږی چی یا به یی دا مرضنه سرغړه ونه
 وکړی، او یا به ده ته په زیان رسولو کښی کونښن وکړی
 د بندګانو ټول خپل منعی سفارشات په همدی
 ترتیب سره صورت مومی، پس هیڅ یوکس د بل چا سفارش
 نه قبلوی مکرله دی امله یی قبلوی چی یایی ترینه تمه
 کیږی او یایی ترینه ویره کیږی. او الله تعالی هیڅ چا
 تمه نه لری، د هیڅ چا نه د یریزی نه، او هیڅ چاته احتیاج
 نه لری، بلکښی هغه غنی ذات دی او فرمایلی دی:

وَاللّٰهُ اِنَّ بِلَهِّ مَنْ فِي السَّمٰوٰتِ وَمَنْ فِي الْاَرْضِ
 وَمَا بَيْنَهُمُ الَّذِيْنَ يَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ
 شُرَكَاءُ اِنْ يَتَّبِعُونَ اِلَّا الظَّنَّ وَاِنَّ هُمْ اِلَّا
 يَحْرُصُوْنَ - قَالُوا اتَّخَذَ اللّٰهُ وَلَدًا سُبْحٰنَهٗ

هُوَ الْغَنِيُّ لَهُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ (۱۱)

ترجمه: هنو داسه يقيناً د الله تعالی په اختيار کښی دی
 هغه خولګ چی په اسمانونو کښی دی، او هغه خولګ چی په
 طکه کښی دی. او تابعداری نه کوی هغه کسان چی په غیر

دا الله نه شریکانولره بولې، او تا بعداری نه کوی دوی
مگردگمان، اونه دی دوی مگرد زوغرت، اېکل کارونه
کوی ... وایی دوی نیولی دی الله تعالی ولد (نازولی،
پاک دی الله تعالی، دی بی نیازه دی، خاص دله لره دی
هغه خه چی په آسمانونو کښی دی او هغه خه چی په چمکه
کښی دی .

او مشرکانو چی کوم سفارشیان نیولی دی دوی دهم
دغو مشرکانوله خوا سفارشیان کښل کیدی، الله تعالی فرمایلی
رَوَيْعِبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ
وَيَقُولُونَ هُوَ لَوْلَا شَفَعَاءُ نَا عِنْدَ اللَّهِ قُلْ
اَتُنْتَبَهُونَ اِنَّ اللَّهَ بِمَا لَا يَعْلَمُ فِي السَّمٰوٰتِ وَلَا
فِي الْاَرْضِ سَبْحٰنَةٌ وَاَعْلٰى عَمَّا يُشْرِكُوْنَ - (۱)

تره: او بندگی کوی داخل په غیر الله نه د هغه چا
چی نه ضرر رسولی شی دویته اونه نعم رسولی شی دوی
ته، او وایی دوی چی داکسان سفارشیان زمرنې دی دا الله
تعالی په دس بار کښی، وایه ته آیاتاسو خبرور کوی الله
تعالی ته د هغه خه چی نه دی پوهه په هنی باندی په
آسمانونو کښی اونه په زمکه کښی یعنی داسی شی چی پیر
نشته، پاک دی الله تعالی او پیر لوی دی له هغو اشیاو خه
چی دوی بی شریکوی دا الله (ج، سوره - او هم دارنکه الله تم

فرمایلی دی:

فَلَوْلَا نَصْرَهُمُ الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ
اللَّهِ قُرْبَانًا آلِهَةً لَّابَدًا لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ (۱)

ترجمه: پس اولیٰ مرسته و نه که له دوی سره هغو
چی نیولی و دوی هغوی لره معبودان بې له الله نه
د پاره د نژدې والی الله ته بلکنی ورت شول (د عتد)
په وخت کنبی، له دوی څخه او هم دادی دروغ دوی
او هغه څه چی تری یی دوی پرا الله .

آود مشرکانو د عقائدو نه د خبرو د کولو په لړکی
یسی داسی فرمایلی دی:

مَا نَعْبُدُهُمْ إِلَّا لِقَرِّبُنَا إِلَى اللَّهِ زُلْفَىٰ (۲)

ترجمه: او دید دوی: عبادت نه کوو مونږ د دوی
مکر د دی له پاره چی نژدی کړی دوی مونږ الله تعالیٰ
ته په مرتبه د قرب کنبی.

دغه راز الله تعالیٰ فرمایلی دی:

لَوْلَا يَا مَرْكُمَ أَنْ تَتَّخِذُوا الْمَلَائِكَةَ وَالنَّبِيِّنَ
أَرْبَابًا (۳)

آوهم داسنکه یسی فرمایلی دی:
قُلِ ادْعُوا الَّذِينَ زَعَمْتُمْ مِنْ دُونِهِ

(۱) سورة احقاف: ۲۸ (۲) سورة زمر: ۳ (۳) ال عمران: ۰

فَلَا يَمْلِكُونَ كَشْفَ الضَّرِّ عَنْكُمْ وَلَا جَوْلِدًا
 أُولَئِكَ الَّذِينَ يَدْعُونَ يَبْتَغُونَ إِلَىٰ رَبِّهِمُ
 السَّبِيلَ أَيُّهُمْ أَقْرَبُ وَيَرْجُونَ رَحْمَتَهُ
 وَيَخَافُونَ عَذَابَهُ إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ كَانَ
 مُحْتَدِرًا - (۴۸)

مگر سفارش والا اودعا کوئی صرف ہنہہ ہول سفا^ش
 اودعا کو پشی دکوم پہ بارہ کنبی چی ورتہ اجازہ شری^{حاصلہ}
 وی، پس دی ہنہہ ہول شفاعت نہ شی کو پشی دکوم ہنہہ
 چی منہ راغلی پی، لکہ د مشرکانو پہ حق کنبی سفارش
 کول اوور لہ بخینہ غوہنتل شواللہ تعالیٰ فرمایلی دی:
 مَا كَانِ لِلنَّبِيِّ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَنْ يَسْتَغْفِرُوا
 لِلْمُشْرِكِينَ وَلَوْ كَانُوا أُولِي قُرْبَىٰ مِنْ بَعْدِ مَا
 تَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُمْ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ، وَمَا كَانِ
 اسْتِغْفَارُ إِبْرَاهِيمَ لِأَبِيهِ الْأَعْتَىٰ مَوْعِدَةً
 وَعَدَهَا آيَاتُهُ كَلِمَاتٍ تَبَيَّنَ لَهُ أَنَّهُ عَدُوٌّ
 لِلَّهِ تَبَرَّأَ مِنْهُ طَائِفَاتٌ إِبْرَاهِيمَ لِأَبِيهِ حَلِيمٌ - (۲)

ترجہ: نہ دی روا پیغمبر لہ او نہ مسلمانا نولہہ چی
 بخینہ ووعواپی د مشرکانولہ پارہ اکرکہ وی دوعاوند
 د چیلوی پس لہ ہنہہ نہ چی ہنکارہ شوہہ د ویتہ چی دوی
 دوزخیان دی، او نہ وہ بخینہ غوہنتل د ابراہیم، چیل

پلاسه مکریه سبب د و عدی و ده چی کړی و ده (پلاسه) هغه
 وعده د ده (ابراهیم) سره پس هکله چی بنکاره شوه ابراهیم
 ته چی دی د بنمن د الله دی نو بیزاره شو هغه نه بلیشکه
 ابراهیم خا مخا دیر نوم زری ا د صبرناک و - او دغه د و د الله
 تعالی د منافقا نو په هکله فرمای دی:

سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أَسْتَغْفَرْتَ لَهُمْ أَمْ لَمْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ لَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ (۱)

ترجمه: برابره خبره ده په حق د دوی کنبی که و و غواړی
 ته بخښنه د دوی له پاره او که یی و نه غواړی د دوی
 له پاره، هیڅکله به و نه بخښی الله دوی لره.

او په صحیح حدیث کنبی ثابت شوی ده چی الله پاک
 خپل پیغمبر د مشرکانو او منافقا نو په حق د بخښنی
 غوښتلو هغه منم کړی دی، او د دی خبری هغه یی خبر
 وړ کړی دی چی دی (الله) د و یته بخښنه نه کوی و
 فرمایلی یی دی:

إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا
 دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ (۲)

ترجمه: یقینا الله پاک نه بخښی چی شرک او کپی شی
 د هغه سره، او بخښی هغه کتا هونه چی کم دی د دینه
 هغه چالره چی اراده و فرمای دی د مغفرت یی. دغه د و د

(۱) منافقون؛ ۶ (۲) سورة النساء؛ ۴۸ -

فرمایلی دی:

وَلَا تَصَلِّ عَلَىٰ أَحَدٍ مِّنْهُمْ مَاتَ أَبَدًا وَلَا
تَقُمْ عَلَىٰ قَبْرِهِ إِنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ
وَمَا تُوُوا وَهُمْ فَاسْفُوتُونَ، (۱)

ترجمه: او هیچ کله مه کوه مونج (د جنازه) په هیچ
تن له دغو (منافقان) چی مرشی، اومه دریزه په قبر
دده (د دعاء، استغفار، یا تدفین) اهتمام له پاره، بیشکه
دغه (منافقان) کافران شوی دی په الله تعالی او په رسول
دهغه، او مره شوی دی دی په داسی حال کنبی چی
دوی نافرمان وو، هم دارنگه الله تعالی فرمایلی دی:

إِذْ عَوَّازُ بِكُمْ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً إِنَّهُ يَرْجُبُ
الْمُعْتَدِينَ (۲)

ترجمه: و بولی تاسی خپل رب لره (هر وخت) په زاری
عذر او په پته سره بیشکه چی الله نه خوښوی تیریدونکی
له شرعی حدودو نه په دعا کنبی، او په دعا کنبی شرعی
حدودو څخه تجاوز دادی چی بنده د الله پاک څخه دهغه
کار کول غواړی چی الله پاک هغه کار نه گوی د مثال په
توگه دی نبی نه دی او د الله پاک څخه د پیغمبری
مقام غواړی، یا د مشرکانو له پاره د مغفرت سوال کوی
اوداسی نور شواو یاد چی د الله پاک څخه د کناه او

معصیت سوال گوی لکه په کفر، فسق او نافرمانی کولو سره د الله (ج) نه د کومک غوښتنه کوی، پس سفارش کونکی هغه خوږ دی چی الله پاک ورته د سفارش کولو اجازه کړی وی، او بیادای هغه پر دك غوښتنه کولې شوې په دغه غوښتنه (د دعای) کېږی ګناه نه وی، که چرته یو تن یی داسی څه وو غواړی چی ورله مناسب نه وی نو بیا په هغی باندې ټینګار نه کوی ځکه چی هغوی پښه هغی باندې د ټینګار کولو څخه لکه چی الله تعالی فرمایي معصوم دی:

إِنَّ ابْنِي مِنْ أَهْلِي وَإِنَّا وَعَدَدُ الْحَقِّ وَ
أَنْتَ أَهْلَكُمُ الْحَكِيمِينَ (۱)

ترجمه: بیشکه ما حوئی ز ما د اهل څخه دی، او بې شکه وعدۀ ستا سو حقه ده، اوتۀ د پیر لوی حکم کونکی یی، بیا الله پاک و فرمایل:

رَيْنُوحُ إِنَّهُ لَيْسَ مِنْ أَهْلِكَ إِنَّهُ عَمَلٌ غَيْرُ
صَالِحٍ فَلَا تَسْأَلْنِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ وَأَنْتَ
أَعْظَمُ أَنْ تَكُونَ مِنَ الْجَاهِلِينَ - قَالَ رَبِّ انِّي
أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَسْأَلَكَ مَا لَيْسَ لِي بِهِ عِلْمٌ وَالْأَلَّا
تَغْفِرْ لِي وَتَرْحَمَنِي أَكُنْ مِنَ الْخَسِرِينَ (۲)

ترجمه: ای نوحه! یقینا دی ستا د اهل څخه نه دی

هڪه ڇي ڏي د اسي عمل والا ڏي ڇي نيٺ نه ڏي ايس
 دُعا مه غواړو زمانه دهغه ڇاپه باره ڪنبي ڇي نشته
 ڏي تالره ده هغه (دايمان) په باره ڪنبي يقين بيشڪه
 زه پند در ڪوم تاته ڇي (نه) شي ته له جاهلانوَ حُنه
 وويل ده: (نوڙ) اڪار به حُا! يقيناً زه پناه غواړم پتا
 سره له ڏي ڇي سوال و ڪم له تانه دهغه ڇاپه باره
 ڪنبي ڇي نشته مالره دهغه په ايمان باند ڇي يقين
 او ڪه ته بخښنه و نه ڪي ماته اور هم و نه ڪي په
 ما باند ڇي نو شم به زه له زيان ڪارانونه.

او هر سفارش ڪونڪي، او دعا والا ڇي ^{ڪوي دهغه سفارش} ڊاڻه پاڻ په
 دربار ڪنبي سوال او سفارش او دعا ڊاڻه تعاليٰ د قضا
 قدر او مشيت پوري اڀره لري پس ڊاڻه هغه ذات ڏي
 ڇي قبلونڪي د سفارش ڏي ادا جابت ڪونڪي د دعا ڏي
 او هغه ذات ڏي ڇي سبب او مسبب د وارو خالق ڏي
 او داد عا دهغو اسبابو د جملي حُنه ده ڪوم ڇي د
 الله تعاليٰ له طرفه مقدر شو ڪري -

پس ڪله ڇي حقيقت په ڏي ترتيب سره ڏي بيانو
 محض اسباب مؤثر ڪنل ڇي له ڏي ڇي مؤثر حقيقي
 ته يي نسبت و شي، شرڪ في التوحيد ڪنل ڪيري
 او د سبب حُنه په ڏي وجه ڪار نه اخستل ڇي په ڏي
 برخه ڪنبي يي سببیت تثبیت نه ڏي داد عقل تنقيص

اونیکر تیا وجه ده او په کلي توکه داسبا بوڅخه
 سترگی پتول چی هیڅ وجود نه لری داد شریعت بی
 اعتباره کول اوسر باندي داغ لکول دی، بلکینی په
 بنده باندي دالانم دی چی دی به متوکل علی الله
 اوسینې او دده څخه به سوال او غوښتنه کوی او
 امید به ترینه ساتی اودا هکه چی الله پاک دبنده دمشکل
 دحل له پاره د مخلوق دعا او ځنی نور شیان چی خونې
 وکاسباب مقرر کړی دی -

د ادنی په حق کینی داعلی له طرفه دعا

غوښتل اودعه راښ بالعکس دواړه مشرّع طریقې
 دعا غوښتل یوه مشرّع او جائزه طریقه پکې
 لوړی مرتبې هاوندی د تبتی درجې دڅښتن له پاره
 کولې شی اود تبتی درجې والایی د لوړی درجې څاوند
 په برخه کینی کولی شی لکه چی د انبیا وعلیهم السلام څخه
 به دشفاعت اود دعا غوښتنه کیده اودغه راز مسلمانانو
 داستسقاء یعنی دباران کیدلو په برخه کینی د رسول الله
 صلی الله علیه و آله څخه د سفاربت اود دعا غوښتنه کړی (۱)
 او همدارنگه بیا د رسول الله صلی الله علیه و سلم څخه
 بعد عمر رضی الله عنه او نورو مسلمانانو په گډه سره د

(۱) داداعلی له طرفه د ادنی په حق کینی د دعا کولو متالونه

استسقیٰ په پاره کښی د نبی علیه السلام تره عباس رضی الله
 عنه د د عاکولو له پاره غوره که او وړاندی یی کړه -
 دغه د وک خلک به د قیامت په وسرځ انبیا ووعلیهم -
 السلام څخه د شفاعت غوښتنه کوی چی محمد رسول الله
 صلی الله علیه وسلم په دوی کښی دگ دوسفار ش کورنگو
 سرداردی، اودیو شمیر خاصو سفارشونو دیا به هم
 دهمده په برخه دی، اما ددی سره سره بیا هم په
 صحیحینو کښی د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه دا خبره
 ثابته ده چی ده فرمایلی دی: (۱)

و اذا سمعتم المؤذن فقولوا مثل ما يقول ثم صلوا
 علی فانه من صلی علی مرة صلی الله علیه عشا
 ثم سلوا الله لی الوسيلة فانها درجة فی الجنة
 لا تنبغی الا لعبد من عباد الله وأرجو ان اکون
 ذلک العبد فمن سأل الله لی الوسيلة حلت له
 شفاعتی یوم القیامة» - (۲) یعنی کله
 چی تاسی د مؤذن څخه اذان آوری نو تاسی ورسرهغه
 هه وواپی چی هغه یی وای (دا اذان کلمات ورسره تکرار
 وئ) اوبیا وروسته پر ما باندې درود وواپی هکه هغه

(۱) دا ددی له پلوه دا علی درجی دڅښتن له پاره ددعا
 غوښتلو مثالونه ذکر کړی - (ژباړن) -
 (۲) دایواهی مسلم روایت کړی دی -

خوڙ ۾ ڇي پرما باندی یو واس درود وو وایی اللہ پاک
 پہ هغه باندی لس گرفت درود وائی بیا ورسپی د اللہ تعالیٰ
 څڻه زمانه پاره وسیله وغواری حکه دغه وسیله په
 جنت کښی یوه درجه ده چه د اللہ تعالیٰ د بندہ کانو
 څڻه دیو بندہ له پاره اختصاص شوی ده، او زه هیله
 کوم څي دغه بنده زه وو وسم پس خوڙ څي زمانه پاره
 د اللہ پاک څڻه وسیله او غواری نو د قیامت په ورځی زما
 د شفاعت له پاره مستحق وگرځیده۔

د غه راز عمر رضی اللہ عنہ څي کله د عمری کولو پاره
 تللو او رسول اللہ صلی اللہ علیه و آله و سلم ته په څڻه ښه ویله
 نو عمر رضی اللہ عنہ ته یی و فرمایل: **يَا اَخِي لَا تَنْسِي**
مِنْ دُعَائِي، (۱) ای زه که! ما په دعا کښی له یاده
 مه اوباسه۔

پس نبی علیه السلام د خپل امت څڻه غوښتی دی څي
 د ده له پاره دعا وغواری، لیکن دغه غوښتنه د دی
 جملی څڻه نه ده څي دی کښی د خپلو امتیانو څڻه سوال کړی
 بلکښی دی دوی ته په دی باندی داسی امر کوی لکه
 څرنگه څي دی ورته د نورو نیکو اعمالو په پاره کښی
 په کومو څي ثواب حاصلیږی، امر کوی، د رسول اللہ صلی

(۱) د دې حدیث په سند کښی عاصم بن عبد اللہ
 دی او هغه ضعیف دی۔

الله عليه وسلم له پاره د خپلو امتيانو په ټولو اعمالو كې
 چې د دوى له خوا تر سره كېږي د دوى په شان اجر دى
 ځكه د رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه ثابت ده چې
 ده فرمايلى دى: مَنْ دَعَا إِلَى هُدًى ... الخ

يعنى چا چې د نيكۍ په لورى بلنه وركړې نو ده لپاره
 دهغو كسانو د ثواب په اندازه اجر دى چې د ده تابعان
 و كړي بې لدې چې د دوى په اجر كې څه كم والى راشي
 او څوك چې د گمراهۍ په لورى بلنه وركوي نو پر ده
 باندې به دهغه چا د گناه په اندازه گناه پيټي كېږي
 چې د ده پيروى كړى وي بې له دې چې د دوى د گناهو
 په بار كې څه كم والى راشي.

پس په داسې حال كې چې رسول الله صلى الله
 عليه وسلم د هر نيك عمل په لورى خپل امت ته بلنه وركړې
 ده، نو د ده له پاره د دوى په ټولو هغو اعمالو كې
 چې په هغې كې د ده تابعان كړي دي، د دوى
 په شان اجر دى.

دغه ډول كله چې دوى په رسول اكرم صلى الله عليه
 باندې درود وايي، نو الله پاك په هر يوه هغوى
 باندې لس هلى درود وايي رحمت لېږي، او د رسول الله
 صلى الله عليه وسلم له پاره د دوى د اجر په شان اجر هاسيږي
 او د گندها خبره ده چې الله پاك د رسول الله صلى الله عليه وسلم

په حق کښی د دوی د د عا اجابت کوی او شت نشته چې الله
 تعالی د دغه د عاپه واسطه سره دوی ته ثواب یعنی
 بدله ورکوی، او کومه فائده چې رسول الله صلی الله علیه
 ته رسیدی هغه د دغه د عاپه واسطه سره د الله تعالی
 د لوری نعمت کړی.

دُعَا دَاعِيْ اَوْ مَدْعُوْلُهُ دُ وَاپو ته کټه سوي

د رسول الله صلی الله علیه سلم هغه په صحیح حدیث
 کښی ثابته ده چې ده فرمایلی دی: داسی یو سړی
 نشته چې دی د خپل و د ور له پاره په غیاب کښی د عا
 کوی مکر داچی الله پاک هغی له یوه فرېسته مقررده وی
 چې هر واری دی د خپل و د ور له پاره کومه د عا کوئو
 دغه مقرر شوی فرېسته وایي: آمین او ستاله پاره دی
 هم د و مره وی.

په یو بل حدیث کښی راغلی دی: (ر اَسْرَعُ الدَّعَا
 د عو ته غائب لغایب) (۱) یعنی ډیره زیاته د قبول و
 د عاپه غیاب کښی د یو چاله پاره د عا کول دی.

پس د بل له پاره په د عا غوښتلو سره داعی د عا کوئو
 او مدعو له (د چاله پاره چې د عا غوښتل کښی) د وارو

(۱) منذری، ذهبی، او هغو نورو حدیث پوهانو
 دغه حدیث ضعیف بللی دی.

ته کته رسیدی اگرچی دعا کونکی په رتبه کینی د هغه چا
 چی دعا ورسره له غوښتل کیری تیت هم وی، له دی امله
 مؤمن چی کله دخپل ورور په حق کینی کومه دعا کوی نو
 په هغی سره هم ده ته فائده حاصلیری او هم پرې
 هغه چاته فائده رسیری چی دعا ورسره له غوښتل کیری -
 پس چا چی بل ته وویل: زما له پاره دعا وکړه او په
 سره یی خپل خان اود دعا کونکی دواپرته کته رسو
 مقصد و، نو دی او هغه مسلمان روری دواپه د نیک او
 تقوی په برخه کینی د یوبد مرستیالان وگرهیدل لکه
 ده خپل دعا کونکی ورور د مطلوب په لور و هخواوه اود
 هغه شه تر سره کولو ته یی متوجه که چی د دواپرله
 پاره پکینی فائده او کته ده -

پس غوښتونکی په دعا سره د داسی فعل چی دواپر
 ته پکینی فائده وی د هغه چا په شان دی چی بل ته په
 نیک او تقوی سره امر کوی چی بیا مامور ته د دغه عمل
 په انجامولو سره هم ثواب رسیری او آمرته هم د
 د ثواب په اندازه ثواب حاصلیری لکه چی دغه مامور
 دی نیک عمل ته دابلی دی، او بالخصوص د هغود عاکانو
 په برخه کینی لکه چی الله تعالی فرمایلی دی: **بِنْدَةِ مَامُورٍ**
مَنْ حُوِّلَ شَوْا دِي - اَوَسْتَعْفِرُ لِدُنْيَاكَ وَاَلِلسْمِ مِثْلٍ وَ

ترجمه: او بخشبنه او غوايه دکناه چپلی اود پاره د مؤمنانو سرپو او مؤمنانو بنحو په دې کښی الله پاک په استغفار سره امر کړی دی او بیایي فرمایلی دی:

وَلَوْ أَنَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا أَنفُسَهُمْ جَاءُوكَ فَاسْتَغْفَرُوا اللَّهَ وَاسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ لَوَجَدُوا اللَّهَ تَوَّابًا رَحِيمًا

(۱) - ترجمه: او که چیرې دا چ له کوم وخت چی ظلم وکړی دوی په ځانونو خپلو داغلی دى تاته پس بخشبنه غوښتی دى دوی له الله څخه او بخشبنه غوښتی دى پیغمبر د دوی له پاره نوځا مخا به موندلې وو دوی الله تعالی لره ښه قبلونکی د توبې د پیر رهم والا .

په دې آیت کښی الله پاک دعا مو خلقو دا استغفار او د دوی په حق کښی یی در رسول الله صلی الله علیه و سلم دا استغفار دواړو ذکر کړی دی، او په هغه بل آیت کښی رسول الله صلی الله علیه و سلم ته د دى امر شوی دى چی دى د مؤمنانو سره او مؤمنانو بنحو له پاره بخشبنه او غوايه ولې دا خبره دیا ونی وپړه چی الله پاک مخلوق ته د دى (مرنه دى کړې چی دوی دى د مخلوق له پاره د داسی شی سوال وکړې چی الله پاک مخلوق ته په هغی سره د سوال کولو مرنه دى کړې بلکښی الله پاک چی بنده ته د کوم شی امر کړی دى هغه فعل دى او کورک دى عملول یی د الله تعالی عبادت او طاعت دى

او د فایده په حق کښې د اصلاح، سعادت او دغه راز الله تعالی ته د نزدیکی وسیله اوسېدای.

پس کله چې دی دغه فعل ترسره کړې نو د الله پاک د لورې د لوی احسان او انعام (پیر زونې، مستحق وگرځې او د ټولونه ستر احسان چې الله پاک په بندګانو باندې د هغې پیر زونه کړې د هغه د ایمان د قبلولو په برخه کښې ورته هدایت او توفیق ورکول دی چې دغه ایمان د قول او عمل مخته عبارت دی او د طاعتونو او نیکو په کولو سره زیات والی موی، زهر کله چې بندګ د خیر کار (نیک عمل وکړي)، نو په ایمان کښې یې زیادت راشی او د هغه حقیقی انعام دی د کوم یادونه چې د الله تعالی په دې مبارک قول کښې شوی ده:-

(صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ) - (۱)

ترجمه: لاس د هغو کسانو چې تا انعام کړې دی په هغوی باندې. او دارنگه د الله تعالی په دی قول کښې یادونه شوی ده:

رَوَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَأُولَئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ) - (۲)

ترجمه: او هر څوک چې د الله او د الله د رسول ومني نو دغه کسان به (په جنت کښې) د هغو کسانو سره وي چې

انعام کړې دی الله پر هغو باندی -

اما دا خبره چی د دنیا نعمتونه پرته له دین څخه
نعمتونه دی او که نه دی، په دیکنی زمونږ د مسلك
د علماو او نورو علماو د وده مشهور قوله دی چی
تحقیق له معنی د نیوی نعمتونه من وجه نعمتونه
بلل کیږی اگرچی من وجه تامه نعمتونه نه شمیرل
کیږی -

ولی دینی نعمتونه کوم چی حصول یی په کار دی او
هغه څه دی چی الله پاک یی په کولو سره امر کړی دی
اود واجبو او مستحبو څخه عبارت دی، پس دا د خیر هغه
امور دی چی طلب یی د مسلمانو په اتفاق سره ضروری
خبره ده، اود اهل السنة والجماعة په نزد باندی اصلي
او حقیقی نعمت دی، ځکه د دوی په نزد باندی الله هغه
ذات دی چی بنده ته یی نعمت د نیک عمل په ترسره کولو
سره حاصل کیږی -

په دی ځای کینی مقصد دا دی چی الله پاک مخلوق
ته لا د الله څخه د مخلوق په برخه کینی صوف د هغه
څه په باره کینی د سوال کولو امر کړی دی چی په هغی
کینی د مخلوق له پاره خیر او فائده وی چی هغه یا واجب
دی یا مستحب دی ځکه چی الله تعالی مخلوق څخه د دینه
پرته بل څه نه غواړی، پس بل چاته به څنکه اختیار

وسا کچی له ده شخه دی د دینه رواجبو او مستحبونه،
په غیر بل څه وغوښتل شی! بلکنی الله تعالی په بنده
د ضرورت نه پغیر د بنده شخه د مال غوښتل هم هر لم
او ممنوع کړولی دی.

اوس په دی لړ کښی د دعا غوښتونکی نیت ته کتل
پکار دی چی نیت ^{یعنی} شخه دی، که مقصد یی په سره مامور
بالدعاء (دعا کونکی) ته او یا دهان او دعا کونکی دواړو
له پاره فائده رسول و، نو په دی سره دعا غوښتونکی
ته ثواب حاصلیږی، او که پیرته یواځی خپل مطلب ^{صلول}
یی مقصد وېی له دی چی مامور بالدعاء (دعا کونکی) نږی
مکته ورسیدی، نو د یواځی د ده د نفسی تقاضا پوره
کول دی اویس.

په دغه ډول سوال کولو سره الله پاک بیخی امر نه
کوی، بلکنی د دغه راز سوال شخه یی نږی کړی ده هکه
چی داد مخلوق په حق کښی داسی یو سوال دی چی دچا
له پاره پکښی د مصلحت او کتې رسولو کوم قصد نه دی
شوی، او حال داچی الله پاک مونږ ته امر کوی چی ده ته
راجع شو، بنده کی یی وکړو او د بنده کا نوسره یی پښکی
اواسان کولو سره مشغول او وسو.

په دغه ډول سوال کښی د دعا مقاصد و شخه دیو
قصد هم نه دی شوی نه پکښی الله تعالی ته د مراجع کیدو

دعا او صلوة قصد شوی دی اونه پکنی مخلوق سره
احسان کول، لکه ذکوة ادا کول شو په نظر کنبی نیول
شوی دی.

اگرچی بنده د دغه ډول سوال په کولو سره نکنا
کار یزی اما بیا هم ما مود به، او ما یوذن له فیه، یعنی
هغه شی چی بنده ته یی دکولو امر شوی دی، او هغه شی
چی بنده ته پکنی صرف اجازه حاصله ده یوشان نه دی
بلکنبی دواړه په خپل منځ کنبی یو ډیل سره توفیر او
فرق لری.

د مثال په توگه استرقاء، یا ددم اچولو غوښتنه
شوه، هکله دغه کار اگرچی جائز دی خو بیا هم رسول الله صلی
الله علیه و آله په یو حدیث کنبی فرمایلی دی: **أَوْ يَأْزِرُهُ كَسَان**
داسی دی چی بی له حساب څخه به جنت ته دا خلیزی او
دا **خوځ** دی چی استرقاء یعنی در قیسی اودم طلب نه کوی
ر مقصد دادی چی، دوی د ضرورت په وخت کنبی در قیسی
د طلب څخه کوم چی صرف ما یوذن له فیه دی او در خمت
په درجه کنبی قوا سر لری دوسیلی په توگه استفاده نه
کوی بلکنبی د توکل څخه کوم چی اعلی اولویزه درجه مقام
لری کار آخلی.

د شیخ الاسلام ابن تیمیه ره وایي: د دی مسئلی په
هکله مابل حایي کنبی په تفصیل سره بحث کړی دی او په

دی های کینی مقصد دادی چی هر شوک دالله اودالله
 د مخلوق ترمم داسی واسطی ثابتہ وی لکه خرنگہ چی
 د مجازی پاچایانو اورعیت ترمم وجود لری، نوهغه ددغه
 عقیدی په لرو سورة داسلام مخه خارجیدی او مشرک
 کړی، هکله داد هغو مشرکانو عقائد و چاچی دبتانوعبت
 اوبندگی کوله او ویل به یی:

دا (بتان، دانبیاد او نیکانو بندگانو تصاویر او شکلونه
 دی او الله ته دتقرب حاصلولوله پاره زمونږ وسیلی دی
 صمدارنگه داهنه ډول شرک دی چی الله تعالی دهنی
 په وجه په نصرانیانو باندی رد کړی دی او فرمایلی یی دی:
 رَاتَّخَذُوا أَحْبَارَهُمْ وَرُهَبَانَهُمْ أَرْبَابًا مِنْ
 دُونِ اللَّهِ وَالْمَسِيحِ بْنِ مَرْيَمَ وَمَا مَرُودًا
 إِلَّا لِيَعْبُدُوا إِلَهًا وَاحِدًا لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ
 سُبْحَانَهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ ، (۱)

ترجمه: اختیار مندا جوړ کړی دی، دوی ملایان او پیران
 هیل داحکامو دحلالو او حرامو په غیر دالله تعالی نه ،
 اومسیح هوی دمريم او حکم نه و شوی دوی ته مکردي
 خبری چی بندگی دی وکپی دوی خاص دمددکاریو، نشته
 دی لائق او هقدار د بندگی په غیر له دنه، پاک دی الله تعالی
 دهنی نه چی دوی یی و دسورة شریف مکر حوی .

دغه رات الله تعالیٰ شخه په مستقیمه توګه د سوال
 کولو په برخه کښی الہی فرمان داسی راغلی دی :
 وَإِذَا سَأَلْتَّ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ مُّجِيبٌ
 دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي وَلْيُؤْمِنُوا
 بِي لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ (۱)

ترجمه: او هرکله چې پوښتنه وکړی له ما شخه بندهګان
 زمانه حال زما شخه نو بیشکه زه نژدی یم قبلوم دعاد دعا
 کونکی کوم وخت چې وغواړی له ما شخه پس و د منی حکمونه
 زما او ایمان دی راډری پر ما یقین دی وکړی په قبول
 د دعاسره، بنایي چې دوی په سمه لاره محکم پاتی شی -
 همدارنګه الله تعالیٰ فرمایلی دی -

فَإِذَا قَرَعْتَ فَانصِبْ وَإِلَىٰ رَبِّكَ فَارْعَبْ - (۲)

ترجمه: پس کله چې فارغ شی د تبلیغ یا لمانځه شخه، نو
 ځان ستړی کوه (په عبادت یا دعاء کښی)، او حیل رقیب رغبت
 او ناروګی کوه -

همدارنګه الله تعالیٰ فرمایلی: (وَإِذَا مَسَّكُمُ الضُّرُّ
 فِي الْبَحْرِ ضَلَّ مَنْ تَدْعُونَ إِلَّا إِلَٰهًا) (۳)

ترجمه: او کله چې تکلیف ورسپړی تا سوته په دریا ب
 کښی، نو هیرشی ستا سونه هغه څو لږ چې تا سویی په حاجتو
 کښی په غیر د الله تعالیٰ نه را بولی - او همدارنګه الله پاک

فرمایلی دی :

اَمَّنْ يَجِيبُ الْمُضْطَرَّ اِذَا دَعَاهُ وَ يَكْشِفُ السُّوءَ
وَيَجْعَلُكُمْ خُلَفَاءَ الْاَرْضِ (۱) - (۱)

ترجمہ: بلکنی ہغہ خوٹ (غورہ دی) جی قبلوی سوال
د عاجز (بیکسی اوناقراس) کلہ و بولی دغہ مضطر ہغہ للہ
اولری کوی سختی اوکھوی اللہ تاسولرہ خلیفہ کان پہ
زمکہ کنبی .

دغہ دانہ اللہ تعالیٰ فرمایلی دی :

يَسْئَلُهُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْاَرْضِ كُلَّ يَوْمٍ
هُوَ شَانٍ (۲) - (۲)

ترجمہ: سوال کوی دانہ اللہ تعالیٰ مخنہ ہر ہغہ خوٹ جی
پہ آسمانونو او ہمکہ کنبی دی ہر ہر جہ اللہ پہ یوبل شان
کنبی دی .

پہ اللہ باندا توکل او یوازی دانہ اللہ تعالیٰ
خنہ ویرہ او امید سائل تو حید خنہ عبا دی

شک نشته جی اللہ پاک د خید مبارک کتاب پہ ذریعہ سہ
ہم د شاک جبردی قطع کرپی دی او ہمیری پہ دغہ کتاب
د توحید د دغہ دول پورہ وضاحت او بیان کرپی دی ، او د
پہ دی خاطر جی ہیخ یوکس دانہ اللہ تعالیٰ خنہ پرتہ پہ بیل

هميشه باندی توکل و کبری، نه ترينه امید و ساقی اون ترينه
 ویرینی، الله تعالی په دی هکله داسی فرمایلی دی:
 ﴿فَلَا تَخْشَوُا النَّاسَ وَاحْشَوْنَ اللَّهَ وَلَا تَكْفُرُوا بِاللَّهِ
 سَمًا قَلِيلًا ط (۱)﴾

ترجمه: پس مه ویرینی تا سود خلقونه او ویرینی
 له ماڅخه او مه اخلی څا په ایا تونو باندی بدله لږه (دنیا)
 همدارنگه الله تعالی فرمایلی دی:

﴿إِنَّمَا ذُرِّيَّتُكُمْ الشَّيْطَانُ يَخْوَفُ أَوْلِيَاءَهُ﴾. یعنی څه
 جاسوس یقیناپی شیطان دی تاسی دخپلو ملګرو څخه
 ویره وی. ﴿فَلَا تَخَافُوهُمْ وَخَافُوا رَبَّكَ إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ﴾^(۲)
 پس مه ویرینی له هغوی نه، اوله مانه ویرینی
 که چری یی تاسی مؤمنان. یا ځکه چی تاسو مؤمنان یی.

هُمُّدُ ارْنُكهُ اللهُ تَعَالَى فَرْمَايِي: ﴿الَّذِينَ قِيلَ لَهُمْ كُفُّوا أَيْدِيَكُمْ
 وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ فَلَمَّا كَتَبَ
 عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ إِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ يَخْشَوْنَ
 النَّاسَ كَخَشْيَةِ اللَّهِ أَوْ أَشَدَّ خَشْيَةً﴾ - (۳)

ترجمه: آيا نه دی کتلی تا (ندی رسیدلی تاته حال هغو
 کسانو چی وو ویلی شو دوی ته: بند کړی تاسو لا سونه
 خپل او قلموی یعنی سم ادا کوی لمونځ او ورکوی تاسی نکو.

نوکلہ چي فرض کړي شو په دوي باندې جنګ، په دې وخت کېني
 يوه ډله له دوي نه وپريډله له خلقونه په شان د ويري
 د دوي د الله نه، بلکېني ډير زيات د ويري له دغه -

دغه ډول الله پاک فرمايلي دي -

«إِنَّمَا يَعْمُرُ مَسَاجِدَ اللَّهِ مَنِ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ
 الْآخِرِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى الزَّكَاةَ وَلَمْ يَجْشِ
 إِلَّا بِاللَّهِ» - (۱)

ترجمه: بيشکه چي آبادوي مساجد يعني جوماتونه د
 الله تعالى هغه شوک چي ايمان يې راوړي دې په الله او
 په ورسره آخرت اوسم يې اداء کړي دې لمونځ او ورکړي
 يې دې زکوٰة او نه دې ويري دې مکر د الله نه يعني
 په غير د الله مخه د بل چانه نه دې وپريډلي.
 پس دا خبره څرګنده شوه چي اطاعت به الله
 او د الله درسون د ډاډو کيږي، او ويره به يواځې د
 يو الله مخه کيدای شي -

همدارنگه الله تعالى فرمايلي دي:

«وَلَوْ أَنَّهُمْ رَضُوا مَا آتَاهُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ
 وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ سَيُؤْتِينَا اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ
 وَرَسُولُهُ إِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا رَاغِبُونَ» - (۲)

ترجمه: اوکه دوي خو شماله شوي وای په هغه

چی ورکړې ؤ دوی ته الله تعالیٰ اورسول دهغه، او دوی ویلی وای چې کافی (بس) دی مونږ لره الله تعالیٰ زردی چې رابه کړې مونږ ته الله تعالیٰ د فضل هیل نه اورسول ددغه الله (له بل غنیمت) -

او الله تعالیٰ ددی قول نظیر د الله پاک دغه مبارک قول دی چې فرمایي:

الَّذِينَ قَالَ لَهُمُ النَّاسُ إِنَّ النَّاسَ قَدْ جَمَعُوا لَكُمْ فَاخْشَوْهُمْ فَزَادَهُمْ إِيمَانًا وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ (۱)

ترجمه: دا هغه کسان دی چې وویلی دوی ته خلقو (جاسوس) یقینا خلقو یعنی کافرانو راټول کړي دی ستاسی دمقابلې له پاره ډیر لښکر نو ویریزئ له دوی نه پس دغه ویرولولایات کړ ایمان ددوی، او دویل دوی: بس دی مونږ لره الله تعالیٰ اوریښه کار سادی. رسول الله صلی الله علیه وسلم خپل امت ته د توحید دغه قسم په کامله توګه ثابت او روښانه که او دشراټول اسباب یی په خپل امت کښا محوکه او نابود کړې او داله دی امله چې دغه ډول توحید زمونږ ددی قول تثبیتونکی دی چې وایو -

(لا اله الا الله)، نشته دی لائق د بندګی او عبادت

مکریو الله دی یعنی دانله پاک نه په غیر بل خود د
 عبادت او بندگی ورته دی، ځکه د الله هغه ذات دی چې
 زړونه ورته په کمال محبت، تعظیم، درنښت، احترام
 امید او خوف سره تسکین له پاره پناه وروړی -

رسول الله صلی الله علیه وسلم په دی برخه کښی
 زښت زیات تاکید وکړ او حتی چې خپلو امتیانو ته یی
 وفرمایل: (لَا تَقُولُوا مَا شَاءَ اللَّهُ وَمَا شَاءَ مُحَمَّدٌ، یعنی داسی
 مه وایئ که دانله خوښه وی او د محمد خوښه وی
 بلکښی داسی وو وایئ: ما شاء الله ثم شاء محمد، که
 دانله خوښه وی او بیا د محمد خوښه وی -

یوحنا یو سړی رسول الله صلی الله علیه و آله ته وویل:
 که دانله خوښه یی او ستا خوښه یی، رسول الله صلی الله
 علیه وسلم وفرمایل: (اجعلتی لله ندا، آیا زه دئی الله
 شریک وگرځولم؟ داسی ووايه: (ما شاء الله وحده،
 که دیو الله خوښه وی - (۱)

(۱) په اوسنی وخت کښی د پیرو زیاتو خلقو د خولو څخه په
 ناپوهی سره دغه ډول ناروا اقوال زیات راوړځی او بیا خصوصاً
 په هغه وخت کښی چې تملق او غوږه مالی ورسره مل شی نو دوا
 خاوندانو او هغو کسانو ته چې ورته په مادی ناسره اړتیا لری په
 خطاب کښی وایي: خدای اوته به داکار کوی، په خدای اوتاباند
 داکار شو، که د خدای اوستا خوښی وی، نو داکار کښی، په خدای
 پاتې م...

دغه راز رسول الله صلی الله علیه و آله فرمایلی دی :
 خودی لویہ (قسم) کوی نوهغه دی پنه الله سره
 قسم یاد کړی او یا داچی چپ دوسی، همدا رنگه بی
 فرمایلی دی : چاچی دان الله پاک نه په غیر په بل شه
 باندی لویہ وکړه نوهغه د شرک مرتکب وگرهیدای یعنی
 د الله پاک سره بی شریک پیدا کړو -

دغه ډول رسول الله صلی الله علیه و آله وسلم ابن عباس په
 رضی الله عنه ته و فرمایلی : کله چی سوال کوی نو د الله نه
 او کله چی د مرستی غوښتنه کوی نو د الله څخه مرسته غو
 او وچ شوی دی قلم، یعنی فارغ شوی دی د هغه څه د
 لیکنی څخه چی مخکینی دی راتلونکی دی، اوته ورسره مخ
 کیږی (یعنی کوم شی چی تاته د رسیدی هغه مقدار
 شوی دی، که ټول خلق تاته د نفع رسولو کوښین کړی
 تاته کټه نشی رسولی مگر هغه شی چی الله پاک ستا فائد
 له پاره لیکلی وی، او که چیرته ټول خلق د دی خبری
 کوښین وکړی چی تاته نقصان اوزیان در ورسوی
 نو تاته نقصان نه شی در رسولی مگر هغه شی چی الله
 پاک ستاد ضرر له پاره لیکلی وی -

(پاتی صلا) اوتاباندی می سپارلی دی، خدای اوتاته می
 سپارلی دی. د دغه حدیث له مخی دغه ډول اقوال شرعانا روا
 دی ځان ساتنه ورنه ضروری ده - (ژباړن)

دغه ډول رسول کریم صلی الله علیه وسلم فرمایلی دی:
 زما د تو صیفا په برخه کشی دو مرة افراط مه کوی
 لکه خو مره چی نصرانیانو د عیسی بن مریم په برخه
 کنبی کړی ؤ، بیشکه زه بنده ایم ماته دا الله بنده او
 دهغی رسول و ووايي. همدا رنگه یی فرمایلی دی:
 الله! ته زما قبرت ونه کی حوی چی عبادت یی شرع شق
 دغه ډول رسول الله فرمایلی دی: زما په قبر
 باندی اختر خوشالی او میله، مه جوړوی، پرما باندی
 درود او وایی، بیشکه ستاسی درود هر حای کنبی چی
 یاستی ماته را رسیزی.

همداغه ډول رسول الله صلی الله علیه وسلم دخپل
 مرض په حالت کنبی وفرمایل: په یهودو او نصاراؤکی
 دا الله لعنت وی دوی دخپلو انبیاءو د قبرو نوڅنه
 مساجد جوړ کړی ؤ- ده خپل امت دهغه ډول افغانو
 او مراسمود اچرا کولوڅنه ویرولو کوم چی دیهودانو
 او نصرانیانو له خوا په دی برخه کنبی منو ته راغلی ؤ.
 اُمُّ الْمُؤْمِنِينَ عَائِشَةُ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا وای:

که دا ویره نه وای چی خلق به بیاد رسول الله صلی
 الله علیه د قبرته مسجد جوړ کوی نو حتما به یی قبر
 مکشوف یعنی بنکاره وای او کوم هائل یا پرده به یی
 نه لری، لیکن دا بد کار دی چی قبریی بنکاره شی مسجد

ترینہ جو رشی^(۱) «شخ وایی» دایو وسیع باب دی چی
زینت زیات دلائل پکینی وجود لری - (۲)

(۱) لکه چی په فتح الباری کینی ذکر دی مراد په دی سره
د کور حثه د باندی دفن کیدل دی -

(۲) ټول هغه احادیث چی معنایی مخکینی ذکر شوه د
سند په لحاظ سره جید او کره دی -

(په روستی حدیث کینی چی رسول الله صلی الله علیه و آله
په یهودو او نصاراؤ باندی لعنت ویلی دی سبب یی ورساله
دایه گوته کړی دی چی دوی د چنلو انبیاؤ د قبرونو حثه
مساجد جوړه کړی و، او بیا رسول الله صلی الله علیه و آله چنل
صحابه او امتیان په دی برخه کینی دهغه ډول افعالو چی
حثه ویرو کوم چی هغوی د چنل مانه ایجاد کړی و، بناءً
اوس په دی باندی هان پوه ول په کار دی چی در اتخذوا
قُبُورَ انبیائِهِمْ مَسَاجِدَ، چی معنایی داده، دوی د چنلو
انبیاؤ د قبرونو حثه مساجد جوړه کړی و، هه مقصد کیدی
شی ۶ -

شیخ محمد ناصر الدین البانی د دغه (اتخاذ) یا مسجد
جوړولو په باره کینی په (تحذیر الساجد من اتخاذ القبور مَسَاجِدَ)
نومی چنل تصنیف کینی مفصل او په زمره پوری بحث کړی
دی او د موضوع په اړه یی یوزیات شمیر احادیث په مختلفو
روایاتو او عباراتو سره نقل کړی دی او بیایي دغه

(اتخاذ) د علماء و اومحدثینو د اقوالو په رنم ا کښی په دری
م و له داسی معنا کړی دی =

۱ - په قبر و نو باندی لمونځ کول یعنی په قبر و نو باندی
سجده ایښودل -

۲ - قبر و نو ته سجده کول او په لمانځه او دعا کښی ورته
لحنا مخ کیدل -

۳ - په قبر و نو باندی چوماتونه (مسجد، جوړول او پکښی
د لمانځه د آداء کولو قصد او اراده -

شیخ البانی د اهر لیکلی دی چی امام شافعی (رح) ویلی
دی چی حدیث د غودری و اېو معنا کانونه شامل دی -

د دغه رسالی د ژباړونکی په نظر چی د دغه درسیو
معنا کانونه هره یوه واخستل شی په اوسنی وخت کښی
دهی یوی له پاره مصداق وجود لری هکله داسی چوماتونه
وجود لری چی په مقبرو کښی په قبر و نو باندی د پاسه
آباد شوی دی، او خلک پکښی لمونځ ا و کوی -

دغه راز د پیر چوماتونه دی چی په اډیرو کښی او
نوردو هایو نو کښی د قبر و نو په منځ ا د یا خوا و شا کښی جوړ
شوی دی، او دغه ډول په هغو مسجد و نو کښی بعضو
پیرانو، اهوندانو او ملا امامانو مړی د هغو خود غرضو
اشخاصو له خوا د فن کړی چی اکثره یی په لمانځه او دعا
کښی د قبلی په لوری مخی ته واقع کړی -

دارنگه په مقبرو، درگاهه کاناو په اصطلاح زیاتونو
 کښی سجده او انحاء او د قبرونو ټکله ول او چ کول د
 قبر پرستواو زیارت پرستوله هوا یوه عادی مسئله کړیدلی
 ده. په دی هکله دی د زیات تفصیل له پاره د شیخ البانی
 کتاب اتخذوا الساجد من اتخذ القبور مساجد، ته مراجعه وئ
 الله یارک دی مونږ ټولو مسلمانانو ته د سعی لاری
 هدایت او کړی، او د هر مړون شول او ناروا اعمالوڅخه
 مودی په امان کښی و ساتی).

(ژباړن)

هغه اسباب چی الله پیدا کړی دی انکار تری نشی کیدی

مؤمن سرکه له دی چی په دی باندی علم لری چی الله
 پاک د ه شی پالونکی او مالک دی، هوددی سما سره
 دی دهغو اسبابوڅخه چی الله تعالی پیدا کړی دی امکانو
 د مثال په توگه الله ج، دنباتاتو د راتوکولو او ذرغونو
 ولوله پاره لکه چی فرمایي باران یی سبب کړهولی دی -

رَوَمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ مَاءٍ فَأَحْيَا بِهِ
 الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَبَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ (۱۱)

ترجمه: او په هغه څه کښې چې راوړولی دی الله تعالی
 د آسمان له طرفه له او بوختی نوز، غونه کړیې ده په
 هغوا و بوسره ځکه پس د وچ والی دهغی نه او خپاره کړی
 یی دی په دی ځکه کښې له هر قسمه زنده سر یعنی خوښیا، د-
 سنجو څخه -

دغه راز لمر او سپوږمۍ د هغه شیانوله پاره اسباب
 گرځولی دی د کومو وجودی د دغور واپو یعنی لمر او سپوږمۍ
 پودی اېه لری -

دغه ډول یی دعا او شفاعت په هغه څه کښې چې په دعا
 او سفارش سره حاصلیږی اسباب گرځولی دی -
 د مثال په توګه پد باندی د مسلمانانوله خواد جنازی
 د لومړۍ ادا کول شول، ځکه د جنازی لومړۍ دهغوا سباب بود
 جلی څخه دی چې الله پاک دهغی په توسه سره پر مړی باندی
 رحم کوی او په دغه مړی باندی د جنازی د لمانځه ادا کونکو
 ته ثواب ورکوی -

اما په اسبابو کښې د ری ټکو ته متوجه کیدل په کار یی
 یو داچې د مقصد د حصول له پاره په خاص ډول سره کو
 ها نګرې سبب په پام ونه نیول شی بلکینی د دغه سبب په
 څنګ کښې د نورو اسبابو څخه هم استفادۀ کول ضروری دی
 او ددی سره سره د مطلوب د لاس ته راوړلو په لاسه
 کښې ځنی خندان هم وی چې دهغی لری کول هم ضروری

دی نوکه چیرته اسباب بشپړه نه شی او خنداڼ له منځه
 لاړنشی مقصد نه حاصلیږی، او الله (ج) چی پاک او منزه
 دی هغه څه لره چی خوښه یی وی هغه پیدا او شته کاندی
 اکر چی دخلقو خوښه نه وی، او کوم شی چی دخلقو خوښ
 وی نود هغی وجود هله ممکن کړی چی الله پاک یی دپیدا
 کیدو اراده وکړی.

دویم داچی دیوشی په سببیت بانندی عقید ساتل بی له
 دی چی په سببیت بانندی علم ولری، هموع امردی، پس هغه
 څوک چی دیو داسی شی سببیت ثابت وی چی یا ور بانندی
 علم نه لری او یا هغه د شریعت مخالف وی هغه په باطله
 لاسه روان دی، لکه هغه شخص چی د نذر متعلق په دی
 کمان اوسی چی نذر د مصیبتو نود مخ نیوی او د نعمتو نود
 حصول په برخه کینی یوسبب دی، ځکه په صحیحین کینی
 د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه ثابت ده چی رسول الله
 صلی الله علیه وسلم د نذر د منلو څخه منع کړی ده او فرمایلی
 یی دی: نذر منونکی د نذر په ادا کولو سره کوم غوږ عمل
 نه ترسره کوی بلکینی نذر صرف د بخیل د لاسه د مال د
 خروج او وتلو یوه لاس ده.

دسیم داچی دینی اعمال کوم چی مشروع نه وی داسیا یو
 د جملی څخه نه حسابیږی، ځکه چی مبنی د عباداتو، توفیفی
 ده، یعنی د شارع څخه د سمع او نقل پوری اړه لری پسرځ انسان

له پاره دا جائزندی چي دی دالله پاک سره شریک مقر
 کړي، او دالله تعالیٰ هغه په غیر بل چاته را مدد شه و وړا
 راویي بلی او عبادت یی ورا له پیل کړي، اگر چي دی په دی
 گمان اوسی چي د غیر الله بلنه د ده له پاره د هغو
 مقاصد و د لاس ته راوړلو په برخه کینی سبب جوړی
 دای شی. له همدی امله هغه طریقی چي د شریعت مخالفی
 او بدعت دی دالله تعالیٰ د عبادت په برخه کینی وړباندی
 د انسان له پاره عمد ترسره کول اگر چي دی پری د شریعت
 گمان هم کوی، ممنوع او ناروادی.

د اخبره هم په پام کینی نیول په کار دی چي کله کله
 د انسان سره د هغو مقاصد و په لاس ته راوړلو کینی
 هغه وخت چي دی دالله تعالیٰ سره شریک مقر کاندی
 شیطان مرسته کوی، او کله کله د انسان هنی حاجتونه رکف
 فسق، او عصیان په وجه سره حاصلیږی خود ده له پاره
 د دغو اعمالو انجامول حرام او ناروادی هکه کوم فساد چي
 د دغه افعالو په ارتکاب سره منم ته راچی هغه دیر لوی
 دی په نسبت سره هغه مصیبت ته چي د دغو ناروا اعمالو په
 انجامولو سره منم ته راچی.

او دا هکه چي د رسول الله صلی الله علیه و آله د بعثت مقصد
 مصالح تحصیل او تکمیل او د مفاسد و تقلید، او د له منم
 وړل دی پس الله پاک چي په کوم شی سره امر کړی دی

نو د هغی د فائدی او کتبی رسولوا برخ را حرا و نایات
متصور دی او د کوم شی مخنه چی یی منع کړی د ک
نو په هغی کتبی د فساد د منځ ته را تلو جانب را حرا و زیات
متصور دی -

د ایو خو جملی دی چی زینت زیات بسط او تفصیل
لری، خو دا چی په دغو محدود و پانوکتبی نه حائثی
نو په ننډوچول سره وړ باندی رتیا و اچول شوه
والله اعلم

وصلی الله تعالی علی خیر خلقه محمد و علی آله واصحابه

اجمعین ط

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**